

GRADSKA KNJIŽNICA "IVAN GORAN KOVAČIĆ" KARLOVAC

PRVIH PET

NAGRAĐENI RADOVI 2000. - 2024. GODINE

NATJEČAJ ZA KRATKU
PRIČU

TIPKA

Republic of Croatia
Ministry of Culture and Media
Republika Hrvatska
Ministarstvo kulture i medija

SADRŽAJ

Uvodna riječ	3
2020.	4
1. mjesto – Josip Tomić	5
2. mjesto – Barbara Bosanac	10
3. mjesto – Maja Bregović	14
2021.	16
1. mjesto – Ivana Norac	17
2. mjesto – Lucija Majnarić	18
3. mjesto – Sara Huskić	22
Pohvala – Nika Rožmarić	24
Pohvala – Mia Milković	25
2022.	28
1. mjesto – Korina Husnjak	29
2. mjesto – Antonela Kružić	33
3. mjesto – Mihovil Đonle	36
Pohvala – Jurica Nikolić	40
2023.	44
1. mjesto – Marta Đaja	45
2. mjesto – Lucija Grbac	51
3. mjesto – Ina Vlahov	56
Pohvala – Andriana Baćurin	58
Pohvala – Andrej Balija	62
2024.	64
1. mjesto – Nika Gojanović	65
2. mjesto – Allegra Žgela	71
3. mjesto – Estella Veronica Grubac	75

Uvodna riječ

Pred vama se nalazi zbornik najboljih kratkih priča pristiglih na natječaj za mlade autore do 35 godina „Tipka“, koji već godinama okuplja mlade autore željne izražavanja, stvaranja i dijeljenja svojih priča sa svijetom. Natječaj „Tipka“ nastao je iz ideje da se mladima ponudi prostor gdje njihova mašta, osjećaji, stavovi i iskustva mogu dobiti formu – i ostati zabilježeni.

Natječaj za kratku priču „Tipka“, koji Knjižnica za mlade u Karlovcu s ponosom organizira već petu godinu zaredom, prerastao je lokalne okvire i postao platforma koja povezuje, osnažuje i otkriva literarne glasove mladih do 35 godina. Broj prijava i kvaliteta pristiglih radova iz godine u godinu potvrđuju koliko je ovakvih prostora u književnosti potrebno, osobito za generaciju koja tek traži svoj izraz i publiku.

Pet godina, pet „Tipki“. Iza svake riječi i priče, glasovi su mladih autora koji su upravo ovdje dobili priliku da budu pročitani, prepoznati i potaknuti da nastave stvarati.

Peta obljetnica prilika je da zahvalimo svima koji su tijekom proteklih godina sudjelovali – autorima, čitateljima, posjetiteljima, ali i onima koji su često nevidljivi, a ključni: stručnom žiriju.

Tijekom prvih pet godina prosudbeni žiri bio je u sljedećem sastavu: književnica Bojana Meandžija, pjesnikinja Marija Skočibušić i novinar Darko Lisac. Svojim promišljenim čitanjem, osjetljivošću za stil i sadržaj te otvorenošću prema novome, članovi žirija svake godine doprinose da natječaj ostane vjerodostojan, relevantan i poticajan.

Zahvaljujemo svim mladim piscima koji su podijelili dio sebe s nama kroz riječi, emocije i misli. Vaša kreativnost je ono što ovaj zbornik čini živim i vrijednim. Također zahvaljujemo mentorima, profesorima, knjižničarima i roditeljima koji podržavaju mlade u pisanju, kao i žiriju koji je s pažnjom čitao i vrednovao sve radove.

Nadamo se da će ove priče biti poticaj i drugima da pišu, čitaju, razmišljaju i stvaraju. Jer riječ ima moć, a glas mladih, kada se čuje, može pokrenuti promjenu.

Ova zbornik sadrži najbolje radove pete „Tipke“. U njemu se čuje budućnost književnosti. Čitajte je pažljivo – jer ona počinje upravo ovdje.

Urednik
Marinko Polović

KNJIŽNICA ZA MLADE
Ivana Banjavčića 8
Karlovac

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU ZA MLADE

REZULTATI

1. MJESTO

Josip Tomić

„Očaj putujućeg čovjeka”

2. MJESTO

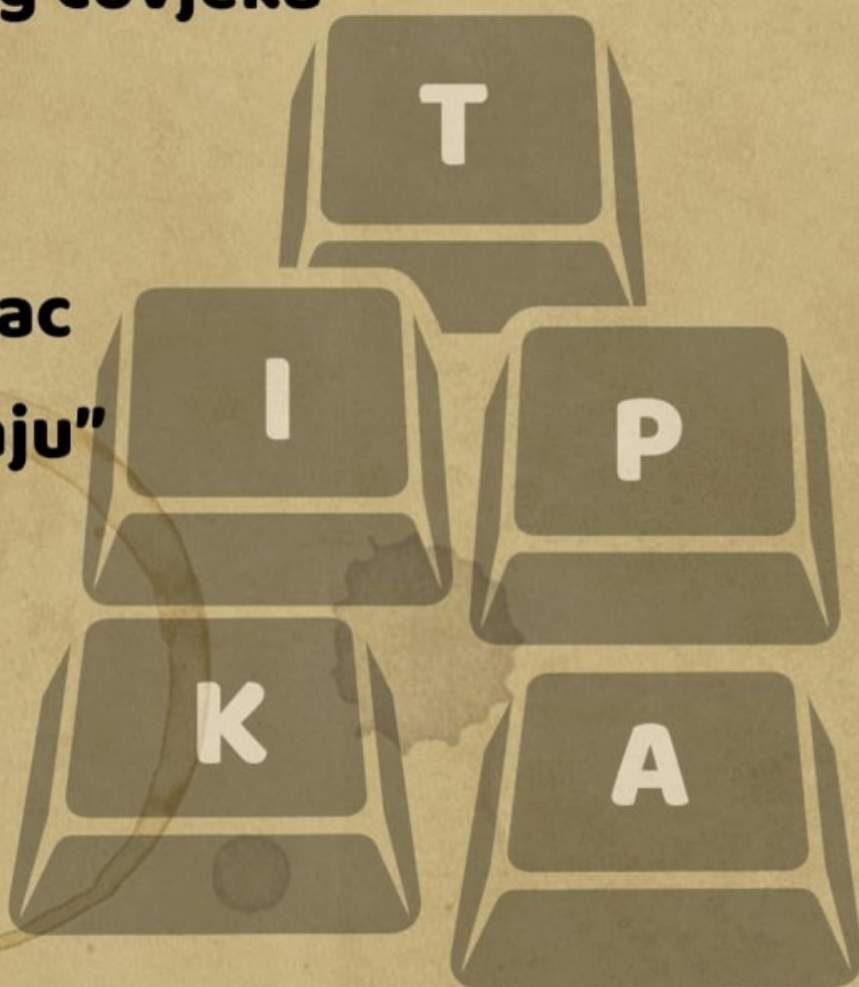
Barbara Bosanac

„Smrt u tramvaju”

3. MJESTO

Maja Bregović

„Zov”

Karlovac, 28. listopada 2020.

1. mjesto Josip Tomić

Očaj putujućeg čovjeka

Probudio sam se na kauču. Isprva mi se učinilo da u prostoriji nema nikoga, a onda sam ugledao Gabrijela koji je ležao na podu i gledao jutarnje vijesti.

– Dobro jutro – rekao je ne pogledavši me. Pridigao sam se i protrljao oči. Pitao sam ga gdje su ostali. – Otišli su – rekao je.

– Gdje su otišli?

– U onaj kafić u kojem smo bili neki dan.

Odgledali smo vijesti iz sporta u tišini. Voditelj vremenske prognoze najavio je da će vrijeme biti pretežno vedro diljem zemlje i poželio nam ugodan ostatak dana. Protegnuo sam se i otišao u kupaonicu. Nakon pišanja sam oprao ruke, a zatim sam stajao pred ogledalom, zagledan u svoj blijedi odraz. Približio sam lice staklenoj površini i fokusirao se na zjenicu desnog oka. Zjenica je odražavala moje približno lice, motrila je sebe i okolinu oko sebe, motrio sam sliku u slici, lice u zjenici, zjenicu u licu i tako u nedogled. Hladno oko fotoaparata, želatinasto meso impregnirano električnim impulsima, crna rupa koja se širi i sužava i usisava svijet. Zjenica me promatrala, i više nisam znao s koje strane ogledala se nalazim. Učinilo mi se da se počela širiti izvan vlastitih granica, da se savršena kružnica crnog bazena pod utjecajem plime propinje i prelijeva, nadire u područje šarenice i naplavljuje ga. Odmaknuo sam lice od ogledala i izašao iz kupaonice. Potražio sam svoje stvari i presvukao se. Gabrielu sam pružio novčanicu od sto kuna i rekao mu da naruči taksi.

– Ovdje nemamo taksije.

– Onda nazovi susjeda. Trebam prijevoz do kolodvora. Reci da ću platiti.

Susjeda Ružena me odvezla na kolodvor. Putem nismo progovorili ni riječi. Kada smo stigli, pružio sam joj novčanicu od sto kuna. Nije ju ni pogledala, samo je odmahнула rukom. Kupio sam kartu i sjeo na klupu do plavokose djevojke, koja je lakirala nokte i klimala glavom, naprijed-nazad, u nekom hipnotičkom ritmu, zanesena zvukovima koji do mene nisu dopirali. Nakon nekoliko minuta spremila je lak, izvadila slušalice iz ušiju, ustala i otišla. Čelavi muškarac u bijeloj potkošulji sjedio je

na tračnici i čitao novine. Sunčeva svjetlost obasjavala je njegove nabrekle mišice. Na ramenu je imao tetoviranu WC školjku u duginim bojama, s podignutom daskom. Zapalio sam cigaretu i nazvao Lidiju.

– Pobogu, gdje si ti? – rekla je.

– Na južnim obroncima Sahare. Jašem devu koja se zove Ružena. Vrhunski smo tandem, mogli bismo daleko dogurati. Krajnji cilj nam je Tanzanija. Želimo posjetiti tvoje rođake.

– Kako god ti kažeš. Jučer si previše popio. Spavali smo zajedno, ali nije bilo seksa. Zaspao si dok sam ti otkopčavala remen.

– Dijana mi to nikada ne bi oprostila.

– Isuse, Erneste, Dijana se vjerojatno ševi s anđelima na nebu.

– Pijana si.

– I ne samo to.

– Odlično.

– Znala sam da u tebi čuči Kristov vikar.

– Kojim povodom?

– Preživjeli smo. Smrt nas nije blagoslovila. Virus je katapultiran na Mjesec. Znaš li što se nalazi na tamnoj strani Mjeseca?

– Ne znam.

– Galaktički vojni kamp za mlade vanzemaljce, Anunnakije s nunčakama i mačetama, želatinaste reptile koji su nastanjeni u sedmoj dimenziji. Oni upravljaju svijetom.

Otresao sam pepeo i počeo se po lijevom obrazu. Pitao sam se ima li to neko dublje značenje. Do mene je sjelo debelo dijete sa zelenim sladoledom u ruci. Majka je stajala iz njega i skrivečki kopala nos.

– Osjećam se sjajno. – rekla je Lidija – Mislim da sam shvatila što želim od života. Ti mene uopće ne poznaješ. Ja sam jezgra svih atoma. Ja sam elementarna čestica koja se zove zlo. Ja sam zapeta puška, naoštren kolac i svjetlo svijeta. Ja sam suština u kapljici kiše, u kapljici krvi, u kapljici sperme. Moje srce je alarm koji otkucava ponoć. Osjećam kako se urušavam.

– Sjajno. Nastavi.

– Želim se useliti u utrobu polarne krijesnice i sanjati slonove.

– Nastavi.

– Bog je dugokosa nimfa koja stoji pred ogledalom s mobitelom u ruci. Bog je teniska loptica koja pluta žutim oceanom. Bog je smijeh u toploj noći. Bog je Andrićeva rečenica. Treće oko mi vibrira. Mali Princ je rekao da je ono bitno očima nevidljivo. Samo se srcem dobro vidi.

– Jerzy Lec je zapisao da ljudi s velikim srcem imaju problema s ravnotežom.

– I ljudi s velikim mozgom.

– I ljudi s velikim grudima.

– I ljudi s velikim mudima.

– I ljudi s velikim mandulama.

– I ljudi s velikim kreditima.

– I ljudi s debelim vaginalnim zidovima.

– Moji zidovi su od fosfora. Ja sam protupožarna jedinica. Ubijam dabrove i razgovaram s drvećem. Moja najbolja prijateljica je spužva za pranje suđa. Vidjela sam Krista u pekari na Kvatriću.

– Što je rekao?

– Zbogom, dragi Erneste, pozdravi svoju tugu.

U vlaku su me napali lokalni navijači, njih četvorica, mene i gospodina s kojim sam bio u kupeu. Upali su u kupe i pitali nas za koga navijamo. Rekao sam da navijam za Tottenham, a gospodin je rekao da preferira košarku. Mene su dvaput udarili u lice, a njega triput. Dok je brisao krv s lica shvatio sam da izgledom podsjeća na Aleksandra Vučića. Navijači su se nakon deset minuta vratili i rekli da se ispričavaju, da je došlo do zabune, da su nas zamijenili s nekim. Gospodin i ja smo šutjeli i gledali u pod. Kad su otišli, pogledao me i upitao:

– Zna li što je *MacGuffin*?

– Ne znam.

– Vi ste trideset i sedma osoba koja mi je odgovorila da ne zna. Samo dvije osobe su mi rekle da znaju što je *MacGuffin*. Moja pokojna sestra i moj pokojni zaručnik. Prije dvije godine su zajedno pobjegli u Dansku, vjenčali se i dobili sina. Jutros mi je tetka javila da su jučer poginuli u prometnoj nesreći.

– Žao mi je.

– Hvala vam. – rekao je i obrisao nekoliko suza – Vi ste pristojan čovjek. Ne znam puno toga, ali znam da Bog ne voli izdajice.

Izašao sam iz vlaka i prošetao gradom. Na Marulićevom trgu sreo sam jednu prijateljicu, umirovljenu bacačicu kladiva. Ispričao sam joj što mi se dogodilo u vlaku.

– Nasilje je posvuda. – rekla je – Prošli tjedan sam dobila kaznu od petsto kuna zato što nisam držala ruku na srcu dok je svirala himna. Bila sam na svečanoj komemoraciji kod predsjednice. Bilo je hladno, tako da sam cijelo vrijeme držala ruke u džepovima. Kad je himna završila, okružili su me ljudi u crnom i priveli. Objasnili su mi da je zakonom regulirano da se za vrijeme himne ruke ne smiju držati u džepovima.

– Ne razumijem. Desna šaka ti je amputirana, zar to nisu uzeli u obzir?

– Nije ih bilo briga.

– Bog ne voli izdajice.

– Tako nekako. Ova zgrada je prekrasna – pokazala je na zgradu Rudolfa Lubynskog. – Drago mi je što smo se sreli.

U mojoj je ulici jedan čovjek visio s balkona. Rukama se držao za ogradu i pokušavao podići, mlatarao je nogama i teško disao.

– Što se događa? – upitao sam. – Trebate li pomoć?

– Ništa ne brinite – rekao je. – Radim zgibove.

Istuširao sam se, otvorio bocu vina, izašao na balkon i zapalio cigaretu. Dvije djevojke sjedile su na balkonu zgrade preko puta, pile pivo iz limenke, pričale. Obje su bile u kućnim haljinama i imale viklere u kosama. Dolje, na parking, susjed Zlatko je podučavao svoju kćer kako da promijeni gumu na automobilu, a tamo malo dalje, u obližnjem parku, u polumraku, ljudi su šetali pse i potihom razgovarali. Iz džepa sam izvukao nekakav stari račun i olovku i zapisao sljedeće stihove:

*Moj printer i ja
sjedimo na balkonu,
pričamo o životu
i pijemo gemove.
Kaže on da nakon dva gema
više ne može printat u boji.
Odgovaram da ja vidim boje
tek nakon dva gema.
Kaže on:
ti si jebeni alkoholičar.*

Kažem ja:

ti si jebeni printer.

2. mjesto

Barbara Bosanac

Smrt u tramvaju

Novine izviruju ispod hrpe papira, kroz prozor zapuhuje vjetar i pogađa stolić za kavu. Papiri lete po prostoriji, šušte poput suhog lišća. Zastaju trenutak u zraku, oko njih plešu čestice prašine. Trebala bih usisati. Ustajem, počinjem sakupljati dokumentaciju rasipanu po podu. Zadnje podižem prošlotjedne novine. Otvorena je stranica crne kronike, gleda me naslov: *Smrt na tramvajskoj stanici*.

Čuje se kapanje. Pogledam dolje, stranica je umrljana krvlju. Sada i bluza. Krvari mi nos. Odlazem papire u smeće, tražim maramicu, pogled na sat. Imam vremena. Zaključam ured, penjem se na kat, ulazim u stan, svlačim bluzu i bacam je u košaru za prljavi veš. Krv još uvijek curi, maramica je natopljena. Vrijeme je. Moram se požuriti. Popravljam šminku, zaključavam stan, spuštam se niz stube, gasim svjetlo u hodniku, zaključavam kuću.

Kiša mi pogađa čelo, zaboravila sam kišobran. Ponovno izlazim s kišobranom, hodam do stanice, mobitel vibrira. *Gdje si?* Piše u poruci.

Tramvaj, lupanje cipela po mokrom betonu, otvaranje vrata i zvuk zvonca, žamor. Odlazem kišobran i kaput. Renata mi maše. Grlim je i sjedam nasuprot nje. Naručujem kavu s mlijekom i kolač od maline. Njezina je šalica već napola prazna.

– Kako si? – pita i gleda me onim pogledom koji ne mogu izbjeći. Sažalijevanje jer sam ostavljena. Pogled kojim me pokušava oraspoložiti.

– Bila sam i bolje – kažem.

– Ma kako i ne bi bila. Rastava je grozna stvar. – Smiješi mi se i prima me nespretno za vrhove prstiju.

Pričamo o tome još neko vrijeme, iako najradije ne bih. Razumijem da smatra svojom prijateljskom dužnošću da me pokuša razvedriti. Navodno sam zadnja dva mjeseca vidljivo melankolična.

A ja u stvari nisam osjetila nikakvu promjenu. Kao kada ste prehladeni i zaštopan vam je nos. Osjećate sve kao i prije, samo u manjoj mjeri. Hrana više nije jednako ukusna, pričati je teško, a izgovoriti slovo M je nemoguće. Nos konstantno curi i uvijek je potrebno uz sebe imati maramice. Zatim ga ispuhujete dok koža oko nosnica ne počne pucati i ljuštiti se. Onda kada prehlada ne prođe nakon tjedan dana, obuzima vas neko nezadovoljstvo, bezvoljni ste i ljuti jer ste se uopće prehladili. Ja sam prehladena cijeli svoj život. Voljela sam, veselila sam se, tugovala sam, ali nikada u onoj mjeri u kojoj sam trebala. Dio mene uvijek je znao da postoji intenzivnija stvarnost, da život nije samo niz razgovora i rutina. Kada bih samo prebrodila ovu prehladu i osjetila sve kako treba. Ali prehladena sam već trideset osam godina i to što sada spavam sama u bračnom krevetu samo je još jedna puna maramica.

– Ne škodi ti što posla imaš na pretek. Barem uživaš u tome – rekla je Renata i srknula ostatak kave iz šalice.

– Da – smiješim se, znam da će se osjećati bolje ako misli da pomaže. – Mislim da ga je ta moja okupiranost poslom i otjerala.

– Trebao je znati da si predana tome. Ne bi izgradila takvu karijeru da nisi.

Primijetivši da se razgovor vraća na istu temu, upitala sam:

– Nego, kako je kod tebe?

Osvrnula sam se po kafiću, vani se kiša pretvorila u pljusak. Na ulaznim vratima netko briše cipele na otiraču i sklapa crveni kišobran. Prije nego li se vrata zatvore uz tresak i zvuk zvonca kafićem prolazi val hladnoće i svježeg zraka.

Okrećem se natrag prema Renati. Priča o sinu, opet je u bolnici. Tek sada primjećujem koliko je umorna. Vidi se da je neispavana, zabrinuta. Kosa joj je masna, a izrast je premašio deset centimetara otkrivši pritom njezinu prirodno tamnu kosu i sijede. Više ih je, puno više. Korim sama sebe. Kako nisi ranije primijetila da se muči? Pa vidiš je svaki tjedan. Trebala si joj već pomoći. Oduzmi bol. Neka nestane. To je ono što ti radiš.

Hvatam je za obje ruke, moji dlanovi pokrivaju njezine. Gledam je o oči, govorim da će sve biti u redu. U njezinim očima tražim nametnike. U očima vidim sve, svaku emociju, brigu, strah, uspomenu.

Nametnici se razlikuju od osobe do osobe, ali su uvijek crni. Renatini izgledaju kao mala zrna graška. Mala zrna boli. Počinjem ih čupati van, presađujem ih u sebe. Proces traje, a nas dvije više nismo u kafiću, već plutamo u svemiru. Iza nas se pale i gase zvijezde, ritmično, koordinirano.

Pulsiraju poput božićnih lampica. Prebacila sam sva zrnca u sebe, sada pregledavam njezine oči posljednji put kako bih se uvjerila da nisam ništa izostavila.

Puštam joj ruke, trepcem. Toliko to traje u stvarnosti. Vrijeme između dva treptaja. Ja to doživljavam drugačije. Sat, dva, tri. Ovisi koliko nametnika netko ima. Renata duboko udiše i izdiše. Tim izdahom zaključala je proces. Vidim kako se iskreno smije. Zrači, ponovno je bezbrižna. I dalje se sjeća svega što se desilo, ali tu više nema boli. Ja sam je preuzela i ja je sada nosim. To je ono što ja radim.

Pričamo još neko vrijeme. Kiša već lagano prestaje, a vani je mrak. Zajedno hodamo pod mojim kišobranom, ulazimo u tramvaj, smijemo se. Ona silazi četiri stanice prije mene. Atmosfera se mijenja. Ona odlazi kući obdarena bezbrižnošću, a ja ostajem u tramvaju, na putu prema svojoj staroj kući, noseći njenu bol u sebi. Kašljem, a kašalj je moker. Vadim maramicu, ponovno kašljem. Maramica je krvava.

...

Kuću sam dobila od roditelja. Ponudila sam tati da živi s nama kada je mama umrla. Odbio je. Bila je prevelika za nas dvoje. Djece nije bilo, pa sam prizemlje preuredila u svoj ured, u njemu otvorila polikliniku i predala se poslu. Spašavala sam ljude, uzimala njihovu bol. Uglavnom sam radila s djecom. Prihvaćala bih najteže slučajeve. Brzo sam dosegla uspjeh zbog velikog broja djece kojima sam pomogla s njihovim traumama.

Diplomu sam objesila nasred zida u svom uredu. Meni je to bila smiješna šala. Ta je diploma predstavljala moju struku. Ona me činila psihijatricom. Ona je objašnjavala zašto sam tako uspješna u očima drugih ljudi, a ja sam znala da je to sve laž. Ljudima je pomagao moj dar, sposobnost, magija ili što već to bilo. Diploma je bila samo dozvola za pomaganje ljudima. Psihijatrija me nikada nije interesirala, ništa nije. Studirala sam i doktorirala isključivo jer sam se osjećala primorana koristiti svoju sposobnost u korist drugima.

Ne sjećam se kako sam osvijestila da mogu uzimati tuđu bol i pohraniti je u sebi i nisam se njome počela koristiti sve dok nisam doktorirala. Godinama sam je se bojala. Ispada da su moji strahovi bili opravdani. Taj moj dar više se mogao opisati kao kletva. Imao je vrlo mračnu stranu.

...

Tri tjedna nakon mog izlaska s Renatom studeni se približavao kraju. Sjedila sam u uredu sa šalicom čaja u ruci i Felixom u krilu. Sjedila sam u fotelji, ispod svoje diplome, usred noći, a vani se oluja približavala kraju. Felixovo pređenje jedva je nadglasavalo grmljavinu, kišu i vjetar, koji su čekali s druge strane zatvorena prozora. Sat je otkucao devet sati.

Nalikovala sam čudovištu iz filmova strave. Podočnjaci su sezali u nedogled i suprotstavljali se bolesno blijedom tenu. Koža se ljuštila, nokti popucali, bore produbile i umnožile. Ponovno sam bila rezultat svoje moći. Skupljanje goleme količine boli svih svojih pacijenata počelo je uzimati svoj danak. Valjda me trebalo tješiti to što nisam mrtva, teret koji nosim prevelik je za običnu osobu.

– Vrijeme je – šapćem u ništavilo.

Felix podigne svoju crnu glavicu i gleda me s neodobravanjem.

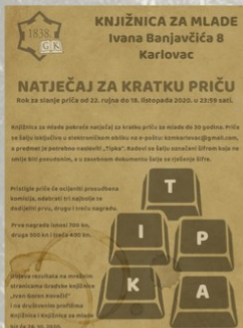
– Znaš da moram – govorim mu dok ga spuštam na pod, više uvjeravajući sebe nego njega. Svaki mjesec ista stvar. Cilj opravdava sredstvo. Kada bih sve ostavila u sebi ne bih mogla više primati, a boli ima toliko puno. Misli na sve te nevine ljude koji moraju živjeti s tom boli. Moram to učiniti kako bih mogla nastaviti liječiti.

Spremam se za izlazak. Vrijeme je.

Ulazim u tramvaj. Nedjelja je, pun je ljudi. Lice skrivam šalom dok sjedim uz vrata. Gledam uokolo, tražim svoju žrtvu. Najčešće odabirem starije, oni su barem proživjeli dosta života, to mi ublažuje osjećaj krivnje. Ustajem i dodirujem starca koji stoji pored mene. Pravim se da se spotičem.

– Ispričavam se – kažem, pritom se ispričavajući za ono što ću učiniti – slobodno sjednite ovdje. Pomažem mu da sjedne, pritom ga gledajući u oči. Trepćem. Izlazim na sljedećoj stanici.

Sutradan se osjećam bolje. Kupujem dnevne novine na kiosku i pješke nastavljam kući. Nebo nije pokazivalo ni traga jučerašnje oluje. Sjalo je sunce. Otvaram novine na stranici crne kronike. Gleda me naslov: *Smrt u tramvaju*.

3. mjesto

Maja Bregović

Zov

– Mama, idem van! – doviknuo sam iz hodnika.

Stavljala je tanjur u perilicu. – S kime? Već je kasno...

Zastao sam s rukom na kvaki. – S Davorom, neću dugo!

Obukao sam kaput i čizme, rukavice, šal i kapu. Bila je sredina siječnja. Ove zime nije bilo snijega, a i nadao sam se da više neće pasti. Nisam se nikad osobito veselio snijegu ili hladnoći, sanjkanju ili grudanju. Cesta se po mraku činila mnogo užom nego obično. Spuštao sam se niz dol kroz ulicu kad se oglasilo crkveno zvono. Dakle, već je završila večernja misa. Običavao sam s bakom ići na mise. Bilo je gotovo ugodno hodati ovako, u tišini pod svjetlom uličnih svjetiljki, hladnoća me nagrizala jedino za lice.

Prema meni se uspinjala sitna krhka prilika, starica usporena koraka. Prišao joj je veliki prugasti mačak, a stara je gospođa, čini se, s njim započela razgovor, i ja sam se nježno nasmiješio tom prizoru. Jednom sam imao sličnog mačka... Prošli su pored mene kad sam zamijetio da se sjena starice zaustavila. Odjednom mi je čitavo tijelo zadrhtalo od žustre, prodorne hladnoće koja me tako naglo obuzela. Zaleden, gledao sam tu sjenu. Silueta se groteskno pogrbila: ramena su se objesila, koljena bolesno iskrivila, bilo mi je mučno gledati. Te tanke ruke povijene poput vrbinih grana, te čeljusti, širom rastvorene uz šuplje škripanje. Bijesni siktaj i mijauk, pa oduran, gnjecav zvuk. Onda vrisak koji mi je razderao grlo. Zatim, na kraju, blago i jedva čujno zbog bučnih koraka: – Dijete drago, što ti je?

Prestao sam trčati kada sam osjetio kako mi pluća pulsiraju, a vid mi se zamutio. Lagao sam mami, nisam ove večeri namjeravao vidjeti Davora. Sada sam očajno lupao o njegova ulazna vrata. Samo sam se želio maknuti iz kuće, htio sam samo malo prošetati. Mislim da sam gorio, bacio sam kapu s

glave, iako sam maloprije bio siguran da mi je sva krv potpuno sleđena. Davor je zvao mamu, a ja sam izmorenim plućima pohlepno udisao zrak.

– Ne želiš pričati o tome. Krajčić je to izrekao kao tvrdnju.

Odmahnuo sam glavom.

– Te stvari. Samo su mi u glavi.

Umoran sam i zvučim kao kukavica. Kratko sam mu opisao prošlu večer, trudeći se zvučati rezignirano, iako sam bio svjestan da se teško znojim i nervozno vrpoljim na stolcu. Tako umoran. Na putu ovamo ni mama ni ja nismo spomenuli mrtvu mačku koja je ležala na cesti. I neprestano me podilazi jeza, curi mi niz kožu i oblijeva me čitavog. Pitam se gdje Krajčić kupuje cipele. Nosi li ikad tenisice? Možda ljeti, na odmoru. Voli li više zimu? Skinuo bih jaknu, ovdje je pretoplo.

– Dakako da su ti u glavi. Ali, zašto to kažeš kao da zbog toga nisu stvarne?

Vrata ureda otvaraju se uz šuplji škripavi zvuk.

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU ZA MLADE

**ROK ZA SLANJE
PRIČA OD
13. RUJNA
DO 10. LISTOPADA
2021.**

**KNJIŽNICA ZA MLADE
I. BANJAVČIĆA 8
KARLOVAC**

Priče za natječaj šalju se isključivo u elektroničkom obliku na e-poštu: kzmkarlovac@gmail.com, a predmet je potrebno nasloviti „Tipka“. Pristigle priče će ocijeniti prosudbena komisija, odabrati tri najbolje te dodijeliti prvu, drugu i treću nagradu.

Prva nagrada iznosi 700 kn, druga 500 kn i treća 400 kn.

Objava rezultata na mrežnim stranicama Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ i na profilima Knjižnice i Knjižnice za mlade na društvenim mrežama bit će 5. 11. 2021.

1. mjesto Ivana Norac

Atelje

Karlo Kovač sjedi sam u dobro osvijetljenom ateljeu u potkrovlju likovne akademije. Bulji u prazno slikarsko platno koje treba postati njegov autoportret, ulaznica za sljedeću akademsku godinu. Vrti kist među prstima desne ruke. Boje čekaju na paleti, malo pravokutno zrcalo odražava kasno poslijepodnevno sunce.

Karlo uzdiše i provjerava zrcalo. Uzima ga, zamagljuje dahom i briše. Vraća ga na mjesto. Podiže ruku kako bi započeo svoj rad. Ne, platno je malo ukoso. Ustaje i ravna štafelaj. Sjeda na tvrd stolac. Žulja ga stražnjica pa odlazi pronaći kakav jastučić. Stavlja jastučić na stolac. Prevelik je. Presavija ga na pola. Neće održati oblik. Prolazi prstima kroz kosu. Pronalazi manji jastučić. Ovaj je malo tvrdi, ali barem je veličina u redu. Sjeda, podiže ruku za početak rada, u atelje ulazi kolegica koja je nešto zaboravila. Na izlasku nije zatvorila vrata.

Karlo potihlo opsuje i zatvara vrata. Vrata se ne daju zatvoriti. Gura malo jače i treći put uspijeva. Vraća se za štafelaj. Podiže ruku za početak rada, shvati da nije promijenio vodu za pranje. Ostavlja kist, uzima staklenku i dolazi do slavine.

Okreće slavinu. Nema vode. Pokuša još jednom, u cijevi grglja. Grglja jednu minutu pa izbaci mlaz mutne vode koji zalije Karla po hlačama. Sad izgleda kao da se pomokrio. Karlo gasi vodu, ostavlja staklenku. Prekriva netaknuto platno plahtom. Izlazi iz ateljea, iz trećeg pokušaja zatvara vrata. Brzo se vraća jer je zaboravio ugasiiti svjetlo.

2. mjesto Lucija Majnarić

Čudovište na kraju ove priče

Realizacija nije došla postepeno, on nije poput nekog velikog detektiva polako učio nepravilnosti i složio sve dijelove slagalice. Ne, realizacija se obušila na njega svom svojom silinom, naglo, u komadiću jedne milisekunde. Netko je prerezao, cik-cak, žice koju su tu spoznaju držale dalje od njega, iznad njega, i ona je pala na njega poput baroknog lusteru.

On je lik u priči.

On ne postoji izvan okvira ove priče. Njegov život je, objektivno gledano, potpuno nebitan. On može biti sljedeći nobelovac, oskarovac, vizionar, Henry Ford. Može promijeniti svijet. No, njegov svijet su tek riječi. Rečenice. Odlomci teksta. Ova priča.

Nebitne stvari.

On je zrnice pijeska, kap u moru, obična travka, nitko. Jedan u nizu likova. Raskolnikov, Werther, Holden. On. Je li uopće napravio išta zanimljivo danas, išta vrijedno čitanja? Bio je u školi. Na kavi. Zapalio je cigaretu. Prepisao zadaću. Uzviknuo ovaj egzistencijalistički krik u obliku realizacije.

Je li uopće napravio išta zanimljivo u svome čitavom životu? Ili je možda tek sporedni lik u nečijoj tuđoj priči? Tko je on uopće?

On je Marko. Ima sedamnaest godina. Voli knjige. Skoro je pao fiziku. Nije dobar s ljudima. Ljudi su strašni, nelogični i nepredvidljivi.

No, izvan svega toga, tko je on? Što ga definira kao lika? Po čemu je pamtljiv? Sviđa li se čitateljima?

Možda je on tek jedna od usputnih rečenica u romanu.

Tek jedan od onih likova koji prođu pored protagonista na ulici.

Odlučio je da tako ne može biti. Ne smije. Ako on nije glavni lik, onda će postati glavni lik.

Počeo je preskakati sate. Družiti se ljudima čiji je dah vječno zaudarao na onaj jeftini alkohol koji drže na najnižim policama dućana. Piti. Raditi loše stvari.

Njegov život ionako generalno nema smisla.

Zašto bi trebao biti dobra osoba? Ako on postoji samo u okvirima ove priče, zašto je bitna moralna ispravnost njegovih postupaka? Sve dok je zanimljiv čitateljima, ništa drugo nije važno.

Jedino bitno je da bude bitan. Glavni lik. Ovo je njegova priča. Mora biti.

Zgnječio je cigaretu teškom vojničkom čizmom.

Palo mu je napamet da glavni likovi u romanima obično imaju i ljubavni interes. Svi frajeri iz njegovog društva imali su nekoga pa je i on našao nekog.

Bitno je da se čitatelji mogu povezati s njim. Odnosi služe da humaniziraju protagonista. Zna to.

Učio je to.

Cura koju je našao je bila lijepa. Crne kose i očiju poput svemira. Voljela je fiziku. Lektiru nije čitala još od osnovne. Ljudi su prirodno gravitirali k njoj i uvijek je znala reći što treba u bilo kojem trenutku.

Dala mu je da se igra s njezinom kosom, da provlači prste kroz te duge vlasi i raspetljava čvorove koje ni četka nije mogla dotaknuti.

Ipak, tretirao ju je kao smeće. Ona za njega nije bila osoba, već samo lik kroz koji je on definirao samog sebe. Ljudi ne postoje. Sama pomisao da drugi likovi u ovoj priči imaju svijest poput njega bila mu je apsurdna. Teta prodavačica kojoj će odbiti od plaće njegovu ukradenu votku ne postoji izvan ovog trenutka kada je spomenuta. Niti striček kojemu je danas u tramvaju ukrao novčanik ne postoji. Zasigurno ne ni profesorica kojoj je izbušio gume na autu.

Svi su oni lutke iz izloga, postavljene u ovaj svijet isključivo zbog njega.

Njezin šamar ga je trgnuo. Lijevi obraz ga je zapekao kao nikad u životu i oko mu je zasuzilo. Nazvala ga je idiotom. Vrištala je uvredom za uvredom, a on se nije mogao usredotočiti na njezine riječi nego isključivo na plamteću bol u obrazu.

Možda je on negativac ove priče.

Pljunula mu je pred noge, pred njegove teške vojničke čizme i rekla da su gotovi jednom za svagda.

Razmišljao je što je to točno bila kap koja je prelila čašu. Je li to bio trenutak kada ju je ostavio da čeka ispred kina sat vremena? Ili možda kada je ignorirao poruke i njezinu depresivnu epizodu? Ili kad se nije pojavio na večeri s njezinim roditeljima?

Po drugi put, realizacija se obušila na njega svom svojom silinom. Sjela je na njegova prsa i pritisnula njegova pluća. Obuhvatila je njegov vrat svojim ledenim prstima i stisnula.

On je negativac ove priče.

Počeo je opet dolaziti na sate. Prestao se vraćati doma u četiri ujutro. Očistio je sobu i riješio se svih boca. Bacio je ostatak ukradenog novca prosjaku u limenu šalicu.

Počeo je tretirati druge, usputne likove u ovoj priči, kao sebi jednake ljude.

Vratio se svom dosadnom životu.

No ipak, nije se mogao otresti besmislenosti. Besmislenost se pričvrstila za njegove kosti poput parazita i hranila se njegovom voljom za životom.

On je samo lik u priči. Čak da je i glavni lik, je li to u konačnici važno? Čim ova priča završi, on će prestati postojati. U trenu kad autor prestane udarati slova na tipkovnici, zatvori Word dokument, njegov cijeli svijet prestaje postojati.

Postao je ljut na autora što uopće piše ovu priču.

Postao je ljut što postoji u ovim riječima i u ovom trenutku.

Zavukao se pod dekiću. Prestao je izlaziti iz sobe osim u krajnjoj nuždi.

Budući da je sve nebitno, budući da cijeli ovaj umjetni svijet može nestati kontinuiranim pritiskom na tipku *backspace*, zašto je uopće bitno njegovo postojanje, njegovi postupci?

Imali on uopće slobodnu volju ili je samo lutka na koncu? Je li cijeli fokus cijele ove priče na njemu kao liku ili možda na nekom događaju, što bi u prijevodu značilo da njegovo mentalno stanje uopće nije toliko bitno?

Možda je cijela njegova patnja uzaludna.

Je li stvoren s ikakvom svrhom?

Zavukao se još dublje pod dekiću. Milisekunde, sekunde, minute su odlazile u beskrajnost.

Prijatelj mu je donio zadaću. Smijali su se nekoj glupoj dogodovštini iz škole. Gledali su još gluplje stvari na internetu. Dogovorili su se da izađu van ovaj vikend.

Zaboravio je na trenutak razmišljati o svome mjestu u ovom dokumentu.

Po prvi put u vječnosti vremena od prve riječi ove priče, pomislio je da je sretan.

Možda, ali samo možda, poanta nije u tome što je lik. Možda nije stvoren za nešto grandiozno.

Možda i je. Možda je negativac. Možda je sporedni lik kraj kojeg protagonist prođe na svom putu u školu jednom u priči.

Ali možda, samo možda, činjenica da je lik ne bi trebala definirati njegovo cijelo postojanje. Možda ne bi trebao trošiti preostalo vrijeme na misli kada će ova priča završiti.

On je lik, ali on je i on.

Možda je poanta u malim interakcijama. Malim stvarima koje ga čine sretnim.

Zašto je smisao uopće potreban?

Upalio je televizor.

Izvukao se iz kreveta.

Otišao je na kavu.

Možda on nema slobodnu volju. Možda njegovi postupci nisu bitni za ovu priču.

Ali to je u redu.

Smisao je da on sam nađe smisao u svojim postupcima. Svrha je da nađe svrhu.

I kad ova priča eventualno dosegne svoj kraj, svoju zadnju rečenicu, svoju točku, to nije ništa strašno. Sve priče eventualno završe.

Nasmijao se i otpio gutljaj kave.

Ne postoji čudovište na kraju ove priče, dragi čitatelji, nego samo odrastanje.

3. mjesto Sara Huskić

Često mislim da

I dalje sjedi negdje na mostu usred noći, bivši superheroj koji štiti žene od nasilnika i mačke od drveća i sebe od nesanice. Uspavljuje se nabrajajući paprike od ljuće prema slabijoj i na kraju tone i tone, pa kad je mene upoznao nabraja nacionalne parkove, jezera, klimatske katastrofe, ananase i zelena, polarna svjetla.

U prostoriji su crveni dvosjedi, crne stolice i plišane noge koje vise sa stropa. Pokraj njega su svi redom, on je na intervjuu za posao. Želi raditi ovdje, nije ga briga što.

Pa mu je sve propalo, pa mora putovati, bježati, u zemlju zima, proljeća, praška za pecivo, praška za pečenje piva, perilica za kraljeve i kraljice. Tamo gdje su lutali gvozdeni pisci, tamburaši, to je svijet kulture, tamo se umjetnost rađa na carski rez. Tako on mašta o tome, takvo mjesto mora negdje postojati, takvo mjesto se stvara samo od sebe.

Puno pasa u saonicama odvelo ga je daleko, daleko od kuće. Možda ne toliko daleko, ali dovoljno da se otuđi, postane nepoznat i usamljen, divlji, ali sakriven.

Sakrio se pod snijeg i praško jesensko lišće. Tamo su mu dali hotelsku crvenu vesticu i karticu s imenom koja glasi: *napustio si dom da bi radio za nas*. Tako se i osjećao – izdajnički.

Leluja po velikom popločanom podiju, namješta reflektore za bend u 5, kaže, nisam još umjetnički zahrđao, i dalje bih znao odsvirati skandinavske i irske pjesme o ribaricama i vjenčanjima i otocima i netaknutim crvenim usnicama.

Grad mu je nekad bio oker boje sa svjetlima, jakna mu je bila od crne kože, majica ljubičasta s kragnom. I usta su mu pametno svjetlucala prema meni jer sam znala, ovo je za mene. Ovako mi komuniciramo telepatski, gledamo se bez očiju, tvrdoglavo, a nijedno ne želi priznati. Crne kovrče odsijevale su u gotskoj rijeci, tamo gdje su zgrade visoke, velika sat-kula stoji usred grada, pločnici izlizani od žrtvovanja svetica, od tebe kako loviš najboljeg prijatelja po gradu i nije ti jasno što si mu krivo rekao da te više ne voli, što sam ti ja krivo rekla da me više ne voli. Od starog mačka kojemu sam zaboravila ime, od mene i guste zelenjave oko prednjih prozora. Od oca što te napušta u kući punoj posudica za dostavu brze hrane, eto od toga si pobjegao.

Tamo je povijest i politika, i geografija. Serviraj mi to bolje, kažeš. Ovako te nikad neću htjeti posjetiti. Možda ako dođeš nekad u Veneciju, možda ako se nađemo jedno drugome na putu. Možda ako ti se nekad sjetim rođendana.

Smeđe svjetlo kroz zavjese dijeli mu lice na pola. To su fleke od svjetlosnih flomastera, fleke što te griju. Jedan nokat je skoro pregrizao do kraja, a ostale ne dira. Fiksirao se na ovaj jedan i grize ga dok mu se ne zavrti u glavi. U glavi mu se vrte odluke i odluke i sad sjedi i nema pojma gdje dalje, u koju državu, u koje drvo da se sakrije, gdje da se zakopa.

Ravna zube, grči, grglja, škrguće, kao nervozna ptica.

Ovdje je odjednom sve nešto odraslo.

Kad sjedi za svojim stolom od bakra i pretvara se da je u prethodnim stoljećima, postaje nepodnošljivo nemiran. Priroda mu je namijenila drukčiji posao od ovog hotelskog. Onda se vrti, zapliće, pucketa prstima, i u poluplesu se znoji, nervozi i šalta slike u glavi kao da svira kontrabas. Kad mu dođu gosti onda je sav uslužan, smješka se drugoklasno, umiljava se, postaje sav od mlijeka.

Tebe bi ovakvog poželio bilo tko.

Pa mu se jezik raspliće u sedamnaest jezika, jeste li znali da mi usta mogu poprimiti ovakav oblik od gramatičkih grešaka, jeste li spremni saslušati moju veliku istinu da sam prestravljen i ne znam što da radim jer sam se zapleo u konope.

Trebala si i ti otići sa mnom.

Kad izmaštamo gdje smo, gdje si ti i nikako, nikako mi ne ispadaš iz kose, ne ljuštiš se, ne propadaš, ali se ljutiš jer smo oboje propustili što je tako toplo na jorganu, svog od majki i očeva. Nismo pobjegli od neimaštine, ni nekulture, ni nepravilika, bježimo i bježimo, jedno od drugog.

Na zidu još imamo poštanske marke, ključeve u staklenim bočicama i baršunaste kutije s mrljama od ulja za nokte. Negdje vise nedostavljeni paketi, pisma s voštanim štambiljima i video poruke. Sve se to praši, blijedi, izbiva. Nisam nikad vidjela da se polja mogu tako sniježiti, i na njima da trče divlji psi.

Sad ti imaš divlje pse, a ja velike plave oči.

A da nismo nikad otišli, bilo bi baš onako, po starom.

Pohvala Nika Rožmarić

Drago mi je, a vi ste?

Svijet je jedno čudno mjesto, prepuno zbunjujućih (i zbunjenih) ljudi koji se niti ne trude poraditi na davanju smisla onim stvarima na čiji smisao sami mogu utjecati. Nepromišljeni su čak i onda kada je riječ o davanju imena svom djetetu.

Teta Jasna svake nedjelje dolazi kod nas na ručak i uvijek ima glavnu riječ do kakve god rasprave dođe. Doduše, ja nijednu tu njezinu riječ ne razumijem jer, brižna, odmalena ima problema s mucanjem. Jasno vam je.

Znate već priču o Pandori – ova otvori kutiju, iz kutije izađu sranja, zatvori kutiju, a na dnu ostane nada. Onda netko iz toga zaključi da nada umire zadnja. Onda pak dođe netko i kaže: *Hm, nada, nazvat ću si tako dijete*. Upravo se tako zvala tatina baka koja je, od sve svoje devetoro braće, preminula prva. Ah, crni humor.

Dosta o mojoj rodbini, prelazimo na kategoriju mamini i tatini prijatelji. Zgodan mi je primjer jedan krasan par; teta Sanja, koja pati od nesanice, te njezin muž barba Adolf, rođen u ateističkoj obitelji, no kasnije je čuo Božji poziv i prešao u židovstvo. Zanimljivi ljudi, sve u svemu.

U osnovnoj mi je matematiku predavala jedna fantastična žena, Tanja joj je ime. Bilo mi je žao što smo se rastali s njome nakon 8. razreda, no onda se prijavila na Život na vagi pa sam barem imala priliku gledati je na televiziji.

Moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh što sam se smijala ljudima koji su mi poslužili u priči. Za pokoru ću vam reći ponešto o sebi. Zovem se Luna, drago mi je. Malo imam problema s izgovorom slova *L*, pa ga najčešće zato zamijenim slovom *V*, kao malo dijete. Alergična sam na jagode i vunu.

Dame i gospodo, to bi bilo sve za danas. Budite dobri, sretni, zdravi i dvaput promislite prije upisivanja imena svog djeteta u rodni list.

Pohvala Mia Milković

Ili jesi ili nisi

Datum je 31. listopada, 2009. je godina. Srednje hladno vrijeme za petogodišnju mene koja cvokoće zubima i na 15 stupnjeva. Trinaesto kolo HT Prve lige. Hajduk i Dinamo. Vječni derbi u 18 sati.

Nisam ni znala gdje idem, baka me najela, obukla i zakopčala do grla, kao što je i uvijek običavala. Nakon par stotina metara, vidjela sam nešto ogromno, nešto nestvarno. Svakim je približavanjem bivalo sve veće i veće, a pjesma bješe odzvanjala daleko. Došli smo do neke ogromne građevine koju nikad u životu do tada nisam vidjela. Tada mi se činila tako ogromna neka superkul dobra stvar, a kad bi svjetlila, izgledala mi je kao ogromni svemirski brod usred Splita.

– Ovo ti je Poljud, najbolja stvar u Gradu, i nešto di si uvik sritan.

– Stvarnooooo?! A zašto baš Poljud?

– Dobija je ime prema latinskoj riječi *paludes* jer to znači močvara.

Govorila mi je još neke pametne stvari o tome, a ja sam je u čudu gledala, ne vjerujući svojim očima da sam došla baš na Poljud.

– Bako, jel možemo ući unutra? – pitala sam ju s tolikom dozom nestrpljenja jer sam silno htjela unutra.

– A zlato bakino! Ne možemo jer nemamo kartu.

– Zašto nam treba uopće karta, možemo i bez nje proć.

– Možemo dušo bez toga. One barbe u narančastom ne daju uć bez karte tako da ne možemo gledat. Jedino možemo slušat.

– A zašto mi nemamo kartu?

– Ne možemo jer baka nema novaca za dvije karte, a ne može jedna uć, a druga ostat vanka.

– A ja silno želim vidit to kako izgleda.

– Ako baš toliko želiš, vidit će baka može li išta sredit, sačekaj malo.

Čekala sam malo duže, nikad toliko dugo. Sjećam se da je iz jakne izvadila nešto sitno novca, dala ih redaru i on nas je pustio da gledamo derbi par minuta.

– A ko su oni ljudi doli na onom zelenom? – zapitkivala sam s tolikom znatiželjom u glasu.

– To su ti igrači na terenu. Teren je to zeleno, puno puno trave. Bili su naši, a plavi su dinamovci.

– A ko su ti dinamovci?

– Zar ne čuješ i sama?

Kada sam se više skoncentrirala na glasove koji dolaze sa suprotne strane Poljuda, čula sam / *purgera, i Riječana, i šakama i nogama, i bocama i letvama, sve za našeg Hajduka!!!* Ostala sam začuđeno gledati prema terenu, a pjesma je bivala sve jača i jača. Prošli su me nekakvi trnci i samo sam se osjećala sretno i veselo.

– Moramo ić – rekla je blago razočaravajućim glasom jer je znala i vidjela koliko mi Hajduk znači na prvi susret s njim.

– Oćemo opet doć ode na Poljud?

– Ne znam, srićo. Mora baka skupit pare za kartu da možeš sve gledat, od početka do kraja utakmice.

– Joj, Bako, najbolja si! Svima ću reć da imam najbolju baku do zvijezda i još puno dalje!

Otišle smo natrag kući, do Skalica. Okupala me i obukla u svoju spavaćicu jer sam zaboravila pidžamu. A ona je cvokotala zubima. Tada me naučila moliti Anđela čuvara i još puno toga. Kao šećer na kraju, kada smo legle u krevet prije spavanja, pričala mi je kako je to bilo prije i kako se nije oduvijek igralo na Poljudu već na Starom placu i kako se Poljud gradio.

Proscrollala sam po Hajdukovim stranicama i našla i datum, i kolo, i vrijeme i rezultat odigrane utakmice. Nisam je se ni sjećala nakon 11 godina. Igrača se danas i ne sjećam baš najbolje. Baka to pamti i dan danas. I uvijek se rado vraćamo tomu. Sada, sa 16, pratim svaku utakmicu, čitam vijesti sa svake stranice na Instagramu i Facebooku, sa svakoga portala. Pratim Hajduk, a i on prati mene. Svaka je ulica oslikana u nešto. Neki znak, neko obilježje. Hajduk mi je postao religija, a baka najbolja osoba u mojim očima jer je od svojih usta odvojila da bih ja mogla gledat' *Bile* i razviti toliku ljubav prema Hajduku.

Kad sam tužna ili kad sam sretna, prošećem do Poljuda. Napravim krug od istoka prema sjeveru i završim na ulazu s kojeg sam prvi put gledala utakmicu. Sjetim se tog događaja kad je netko odvojio za moje zadovoljstvo i moju sreću.

Baka još nije skupila novac. Vikendom smo prije pratile utakmice kod nje kući. A vjerujem da imam još vremena za jednu zajedničku utakmicu, a baki neću nikad zaboraviti ovo. Nikad. – Moraš odlučit il jesi il nisi – rekla mi je jednom. Nakon puno utakmica, svih silnih živciranja i plakanja, sreće, veselja, tuge, odricanja – jesam.

KNJIŽNICA ZA MLADE
Ivana Banjavčića 8
Karlovac

Priče za natječaj
šalju se isključivo u
elektroničkom obliku
na e-poštu:
kzmkarlovac@gmail.com,
a predmet je potrebno
nasloviti „Tipka“.

Rok za
slanje priča
od 12. rujna do
16. listopada 2022.

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU ZA MLADE

1. mjesto

Korina Husnjak

Posljednji Mohikanac Lože 5

Jedan manje kvarat. Ručaju u zgradi preko puta. Sigurno ne svi, ali više njih. Kat dijelim sa staricom koja uvijek ruča sama. Doduše, nikad ne čujem kako pričaju, samo perune i pjate i pokoji smijeh, a vike gotovo nikad nije. S vremenom postajem bolja u raspoznavanju vlasnika peruna, ovisno o sili kojom ga koristi. Neki jedu brže, stoga je i buka veća, a neki poput starice jedu jako sporo, toliko sporo da mi je teško razaznati kad je s jelom završila, a kad samo žvače. Lijepo je. Sunčan je dan, cvrkuću ptice i neki mali pas se sunča na balkonu te ponekad zalaje. Ne laje stalno, samo tu i tamo nekoga valjda pozdravi. Moram očistiti balkon, paučina je posvuda, ali čak je i ona danas lijepa. Sjaji se na suncu i ako malo zažmirim izgleda manje kao paučina i više kao niti zlata.

Varira, ali vrime ručka je svima više manje isto. Moje varira malo previše, ali oduvijek sam voljela ovo opće vrime ručka zbog zvukova koji dolaze s njim. Ovih dana ručam zajedno s njima, susjedima koji možda ni nisu svjesni naše male zajednice. Mama mi donese ručak svaki dan nešto malo prije jedan. Radije bi da mi donese samo spizu, ali ne želim prigovarati. Sporo kuham i time bih si barem malo popunila dan, ali ajde, ovako imam više vremena slušati šta drugi rade.

Mrzim svoje zvono, uvijek me prepadne, a ona uvijek zvoni u kratkim intervalima koji traju sve dok ne dođem do portafona. Pogledom je čekam kroz špijunku. Ostavi mi posudu na otiraču prije nego što se udalji nekoliko metara. To je moj znak da otvorim vrata. Blido se gledamo. Ja ju pozdravim, a ona započne monolog o tome kako je dovoljno slano i da ne stavljam još soli. Recitira mi ga svaki dan. Ja ju prekinem da je pitam kako je.

- Dobro, kaže. Neugodno je. – Postoji toliko toga što joj želim reći, ali riječi nisu dovoljne.
- Mogu li te zagrliti? Makar na kratko, ako masku stavim? – pitala sam je.
- Maco, ako se ja razbolim neću moć ocu na sprovod.

Uzimam vrećicu i ulazim u stan. Nasmiješim joj se i zatvorim vrata. Uvijek ostanem kraj vrata da je kroz špijunku gledam kako odlazi, a ona uvijek ostane minut, dva. Čeka zvuk mog peruna. Shvati da je gledam, pa se okrene i ode.

Jedem za stolom. Gledam na cestu. Žao mi je da sve mora sama, ujak i njegova kćer Maja žive u Norveškoj, a s tatom se rastala dok sam još mala bila. Ne pomažem joj ni ja nešto pretjerano, skoro pa nimalo, ali bih barem s njom mogla poč tamo di triba. Uopće ni ne znam di ideš kad netko umre, ali znam da ovih dana kući dolazi jako kasno. Sutra je samo otpraćaj u krematoriju, a meni sedmi dan izolacije, tako da bih trebala biti negativna. Maja će isto doć pa će ponijet urnu sa sobom u Bol. Srećom, kako je lito, već je imala kartu. Posolit ću, ali samo malo.

Maja je uvijek bila odgovornija unuka, mislim da bi mu bilo drago da će s njom ići kući. Da ide sa mnom vjerojatno bi još jednom umro, ali ovaj put od straha. Ići će kući. Kući nije bio sigurno šest, sedam godina. Od kad je u Zagrebu, svake godine mu obećamo da ćemo svi zajedno ići u Bol, ali nikad nam nije bilo zgodno. Nije nam ni sad zgodno.

Ne kuha fino, moja mama. Na sreću nemam okus i njuh, pa mi je sasvim svejedno. Bacit ću ostatak, a pjat ću staviti kao krunu kralju planine šporkog suđa koja je niknula pored perilice.

Sve poruke koje dobivam ovih dana uvijek mi isto kažu:

– Sigurno ti je jako dosadno kad si cijeli dan kod kuće, no oni ne znaju da jedino što dijeli moje uobičajene dane od ovih prethodnih šest je odlazak u *Špar* preko puta.

To me podsjeća, nemam više osvježivača. Otvoreni su mi prozori, ali su rolete spuštene. Zgrade ovdje su jedna pored druge i osjećam se kao da mi svi gledaju. Ne mogu se opustiti ako mislim da me netko gleda. Ne sjedim opušteno već onako kako mislim da opuštena osoba izgleda dok sjedi. Umara me to. Lakše mi je živjeti u oblaku dima. Mami nije drago što toliko pušim, ali nono je svaki dan dvije kutije i skoro je do devedesete dogurao. Ivica moj, bio je veliki čovjek, ne po građi, ali po duhu. Učitelj, predavao je geografiju i povijest i svi su ga se bojali. Najviše moja mama. Jednom ga je usred ispita oslovila s družbe tata. Bio je u partiji, rekao mi je da je to tada bilo normalno. Svi su bili u partiji. Kad je imao petnaest godina u učionicu je ušao debeli čovjek s crnim brkom i pitao dječake žele li se učlaniti. Svi su digli ruku, pa tako i on. Kad sam bila mala sam mislila da partija znači igra, kao partija bele. Mislila sam da političari dolaze u sabor i kad sjednu za onaj veliki stol odigraju koju partiju bele te da to znači da si u partiji. Kad sam narasla sam shvatila da sam bila u krivu. Sad to ponovno mislim.

Jako je volio nonu, nikad nisam bila nešto religiozna, ali nadam se da postoji način da su ponovno zajedno, nekako. Nona je bila nešto starija od njega i knjige su je zanimale više od dečki. Ivica je to promijenio. Jedne večeri je otišla do njegove zgrade. Bacala mu je kamenčiće o prozor da ga probudi. Nakon što se probudio i on i većina njegovih susjeda, pošli su u šetnju rivom.

Imali su dvoje djece i živjeli su u Loži 5, kamena zgrada na obali u kojoj su živjeli prosvjetari. Svi su postali dobri prijatelji, i roditelji i njihova djeca. Mi, unuci, ta treća generacija, nije baš tu tradiciju nastavila.

Ponekad se skinem i stanem ispred ventilatora, pa ga sitnim koracima pratim kako se pomiče lijevo, pa desno. Sprovod u kolovozu. Zalazak sunca iznad plaže, a mi znojni na groblju. Nonin sprovod je isto bio usrid lita. Možda nam je to neka vrsta kompenzacije. Svi u obitelji smo rođeni u jesen i zimu, pa valjda kad su nam već rođendani kišni, nek nam sprovodi budu sunčani.

Ovo ne bih mogla raditi da su mi rolete podignute, nije problem što sam gola, već što ljudi izvana ne znaju zašto se sporo pomičem lijevo, desno, i ako ne vide ventilator, a vjerojatno ga ne vide, ne postoji ni jedno logično opravdanje zašto bi se osoba tako kretala.

Znam otić do balkona. Gledam u prozore zgrade preko puta pa pokušam spojiti lice sa zvukovima suđa. Samo ako uspijem pronać bademantil. Mislim da je on kruna drugog kralja ovog stana. Kralj planine odjeće na stolici u hodniku. Bila sam u pravu, a ispod bademantila se sakrio moj mobitel na kojem vidim poruku od mame. Uvik me pita je li mi je bilo fino i ja joj uvijek kažem i kažem da je.

Voljela bih da mogu izaći na balkon gola, nitko me ne vidi od zida, ali bi mogli pretpostaviti da nisam odjevena, a od same pretpostavke mi je već dovoljno neugodno. Zaboravila sam na ovu paučinu ovdje, sad stvarno ne želim biti gola. Mama me nije pitala je li mi bio fin ručak, već mi je prosljedila poruku Mladena, on je sin učitelja hrvatskog, živjeli su kat iznad njih.

– U raj povelu anđeli šjor Ivicu, posljednjeg Mohikanca Lože 5. Žao mi je i iskrena sućut tebi i bratu koji ste se pridružili nama u klubu siročića. Dobri Gospodin mu podario pokoj vječni.

Čudno će nam bit bez njega, sami dolje. Posljednji put kad smo svi bili na okupu sigurno nisam imala više od sedam godina. Kupali bi se plaži sve dok nona ne objesi bilu krpu na štrik ispred

prozora. Signal da je ručak gotov. Stisli bi se oko malog stola, ali uvijek je bilo dovoljno mjesta. Naši peruni bili su najglasniji u ciloj Loži. Uvijek je bilo smijeha, a i vike.

2. mjesto

Antonela Kružić

Naše lasi

Rujan. Sunce ne prestaje sjati ljetnim zrakama. Između dužeg puta po hladu i kraćeg po svijetloj strani ulice, odabirem ugodniji. Iako je asfalt prisvojio novi pokretni pokrivač, ne mogu osvijestiti zastrašujuću nelagodu koju donosi brzina izmjene godišnjih doba.

Tiho ulazim u salon i sjedam na stolac ne želeći prekinuti aktivan razgovor između frizerke i mušterije. Pričaju o blagodatima starenja. Žena u stolcu svoju je mladost proživjela u nekom drugom vremenu, pod okriljem nekih drugih stvarnosti i istina. Dok joj mali pramenovi blijedo sijede kose padaju na pod, ona pripovijeda svoje svjedočanstvo iz toplica u kojima je bila sa suprugom.

– Oni koji si plate, bolje jedu – rekla je, odgovarajući na pitanje kakva je bila hrana.

Namakanje kože u kloru nikada mi nije zvučalo primamljivo niti pričinjavalo zadovoljstvo, kao ni godišnji odlazak frizeru. Nelagoda koju osjećam u vratu dok mi kosu polijeva vrući mlaz vode ne izaziva ugodnu reakciju moga tijela. Često sam se gubila u njihovom razgovoru ne znajući tko je Davor, Josip ili Anđela. Usprkos tome, rečenice koje su međusobno izmjenjivale tekle su neovisno o mome prisustvu, a skretale su i put dobro poznatih tema. Alzheimer, djeca, bivši i sadašnji supružnici, kako brzo rastu, kako brzo stare.

Kada je izlazila, nije me opazila, iako sam je najpristojnije pozdravila, već se povukla kao sjena u koju se pretvarala. Sjela sam u stolac na kojemu je do tada sjedila ona. Gledajući svoj odraz u ogledalu, zamijetila sam kako postaje sve mutniji, ne bi li se naposljetku oblikovao u nepravilan narančasti krug užarenih obrisnih linija. U toj nejasnoj pojavi ipak raspoznajem osobine svoga lica, ali ih ne mogu povezati s osobom koja ih svakodnevno naziva svojim. Pokušavam zamisliti kako bih izgledala čovjeku koji me gleda s tamne strane zrcala, ali jedino što mogu vidjeti je velika masna mrlja.

– Samo vrhove? – priupitala me. Odgovor je bio potvrđan. Prepustila sam da moje tijelo oblikuje njegova težina, uronila u stolac i nagnula glavu unatrag. Sjetila sam te se nakon mnogo odgađanja. Tebe koja bi uživala da si tog trenutka na mjestu na kojemu se sada nalazim. Zatim mislim na to kako si me posljednji put pozdravila kada je stiglo vrijeme našeg rastanka, a tvoje je vrijeme tada već daleko odmaklo. Iako nisi htjela otići, napustila si me prepuštenu samoj sebi i ciglama naslaganim jednu na drugu koje si nazivala domom. Još uvijek nepomično sjedim u frizerskome stolcu dok moje biće prelijeće od stvarnosti do sjećanja u djelićima sekunde.

Mi ljudi ponašamo se kao povlaštena bića u prokletome prostoru koji nazivamo svijet. Mislimo kako svaki dan donosi nešto novo, ali baš suprotno. Svaki dan donosi nešto već proživljeno, nešto u što smo uložili trud ne bismo li zaboravili. Ali danas ne mogu zaboraviti. Danas ne mogu razumjeti, zašto te čujem ako te u isto vrijeme ne vidim pred sobom? Možda se odgovor na to pitanje krije u činjenici da si zarobljena u meni. Ali ne, to nije moguć ishod, to je fikcija. To je laž. Oduvijek bježim od neobjašnjivog, transcendentnog, tvrdeći da postoji samo jedna opipljiva istina. A sada ne znam osjećam li bol u leđima zbog mokrog vrata ili zbog pomisli na tebe kako me ponovno pokrivaš i treseš poplunom ne bi li istjerala posljednje čudovište koje se skriva ispod kreveta. Podižem glavu još uvijek zatvorenih očiju i za vratom osjećam suhi ručnik. Vremenski kontinuum moga postojanja danas je očito prekinut i ponovno sam umorna petogodišnja djevojčica koja s oduševljenjem gleda u tvoje lice. Ista ona djevojčica koja je ljubomorna jer na fotografiji u hodniku grliš nju, a ne mene. Ljubomorna na fotografiju obješenu na zidu skućenog hodnika čiji mi se zidovi približavaju poput tutnjajućih kotača kamiona za čijim je volanom pijani vozač. Više ne čujem ni vlastite udisaje. Ista ta djevojčica ne može dočekati da se baci na tebe i omota svoje ruke oko tvojih širokih nogu.

Dok prsti gotovo nepoznate žene prolaze mojim vlasištem, čujem kako me dozivaš:

– Male, dođi.

Sjedila si u dotrajalom smeđem naslonjaču, obgrlila me toplinom koju si stvarala i priupitala me želim li ti češljati kosu. Odgovor tebi ni u kojem slučaju nije mogao biti negativan. Moj mozak sačuvao je najljepšu sliku tebe dok te gledam kako se iz istog naslonjača izruguješ TV voditeljici i umiljato se smiješ dok vršcima prstiju prolazim kroz tvoju kratku meku kosu sa stražnje strane šarenog lica. Lica koje stoji na čvrstome vratu. Vratu koji nikada nije gledao iza, već uvijek ispred sebe. Pa te gladim po istom kratkom vratu koji se nikada nije okretao za drugima, po uspravnom vratu koji nikada nije gledao u pod, već u nebo. Vrat koji nikada nije skrivao lice pred ljudima, već samo pred bogom kojega si toliko voljela. Uistinu voljela. I ja sam ga pokušala zavoljeti, ali nisam si

mogla dopustiti pasti na samo vješt mađioničarski trik. Zato svoju ljubav ne dajem njemu, nego tebi.

– Gotove smo – začujem.

Ni kada sam izašla iz čarobnoga mjesta koje je napravilo rupu na vremenskom pravcu, nisam stala razmišljati o tebi. Voljela bih vjerovati kako sam osjetila istu onu ugodu koju si i ti osjećala, kako u vremenski udaljenim prostorima možemo osjetiti iste senzacije. Kako se tvoja lubanja iskopala i postavila se na mjesto moje. Na nekoliko prolaznih trenutaka tvoja kratka, kestenjasta, uvijek svježije podšišana kosa postala je moja duga, suha, bakrena. Tada sam te još jednom osjetila, možda i posljednji put. Jer moja se koža nekoliko puta promijenila od kada si mi posljednji puta tepala slatkim slogovima stišćući me čvršće, privlačeći me bliže. – Ma-le. Ma-le – sada ponavljam u sebi.

U kratkoj šetnji od salona do kuće, osjetila sam kako sam izgubila nešto što mi je godinama stajalo u prednjem džepu kaputa i smetalo me, a sada mi nedostaje. Ono što je nestalo nije nešto ni netko. Nestalo je vrijeme. Prekinuta je svaka mogućnost naših života da se ispletu i prepletu i zapetljaju jedan oko drugoga. Tvornica sjećanja zaustavila je rad u jesen, u toplu listopadnu jesen kada je sunce odbijalo sakriti svoju prodornu svjetlost i sačuvati je za proljeće. A sada jedino što mi je od tebe ostalo jesenje su krošnje koje poprimaju boju tvojih i mojih... naših isprepletenih *lasi*.

3. mjesto

Mihovil Đonle

Neke stvari izdišu polako

Motriteljstvo odrađuje svoje u ovo profilersko vrime. Uvirilo me da ga prokazujen, ono šta iščupaš iz sebe za pokazat pa se u te opet vraća pješke. Al' to me nije spričilo kad san doša kući da pogledan lanac epizoda najnovije serije vrlo poznatog uslužitelja prijenosnih usluga, mada glavni lik samo visi s litice i izdrkava unutarnji monolog o duhovnosti fokusiranja i još uz to u pauzi od tog pokazuje slike sa školskog izleta.

Gledan ga s druge strane. One strane od anarkije. Je l' se ono tako poklapalo među našin krugovin ljudi. Mislin ja o drugoj strani ulice s kojeg san ga sinja i predalek je da mu pljunen neku glupost u facu. Jednon san to napravija jednoj divojci u osnovnoj, dok je prolazila namignua čisto u momentu pozdrava, ka bia san lagan, šta je ona svatila zadirkivanjem, tad već smo zabusali, i kikotala se kašn'je s prijama iza mojizi leđa bacajuć poglede ka meni jer nisan bija faca koja bi to tad znala sklopit do kraja i pažljivo škicat kakav tić ciči u sklopljenin rukon. Ni simpatija, nit šaljivdžija.

Doduše, nije mi to bilo u namiri, al se činilo neugodnin jer san kužija šta su mislili i da ne spominjen da me nekon prilikon njen brat puka šakon iz vedra neba. Zanimalo me radi čega me pikira, možda jer san parija ovako u zraku. I to šta sad ova sićanja stoje tako blizu jednon drugon ne želin da mi sugerira išta. Ona se držala priče.

Prorađuje u meni osićaj objektnosti. Gazimo u svekoliko. Ko kad pljuneš sa Dželajina mista dolje na cestu.

Smija se Dželaja kad san to izvuka i pita me kol'ko i kako su to divojke gledale ukazujuć na egocentričnost mojizi pritpostavljanja. Šalija san se: „vidljivost je za slabe i najjače, nemoj mi svudi ubacivat svist“. S pričon tad smo već bili u slipon crivu i umor je škropija nas u mraku, ali nije bilo nigdi za biti već pokopat se govoron i to smo svatili ka izazov. Zadnja rič je hrusla ka oraj prid tišanon.

Oćemo li opet jednu za jednu ih iznosit na liticu ko da su takozvane traume naše istorije govna iz nosa, ka šta smo ih onda redali na stol radi bogzna čega.

Prijateljjevanja?

Ne bi reka da se tako mora izvući to. To raspančavanje tuđih izjava da vidiš samo dokle je drugi može izvest. To je bilo neko obostrano iživljavanje. Nakon rada na terenu umorno socijaliziranje se osjećalo kao obveza i polivalo pivon da živne.

I ne znan koji kurac ga je navea da tako brzo poveže petarde iz šupe imanja u kojem smo odsidali na terenu s mojon pričon kako su mi dvojica sa sela bacila petardu u duksu gađajući me iz zajebancije da vidu reakciju i kako su bezglavo pobigli nakon toga bez ikakve riči. Šta je mislija da ćemo se stvarno izvuć u šumu podalje od mista odsidanja i golih pleća nabacivat s petardon po mrčini. Golotinja ka sigurnosna mjera. Skinit sve šta dopušta da se bačene stvari ne lipe na nas. Utrčat u mrčilo podalje i bacat petarde. Instiktivno mirit razdaljine kol'ko bi jedno prišli drugon. Petarde ka granate buču u noći. Tražimo se u bljeskovin. Životinje zgužvane fleke u kutovin ka distorzija. Misliš da nosiš na licu šta su ova dvojica učinila.

Stoji Dželaja na parkingu iznad tunela.

Diže ruku u srednji prst pa ga izokreće u znak v-ea. Ka ono...

Ajmo ubacit jednu formalnu neformalnost.

Pere Dželaja svojim pogledon ovaj grad i ostaju samo oblaci tvarnosti, ka mrlje od loše prebrisane školske ploče, dok je sve ono napisano ostalo naučeno bačeno u njega ka u provaliju. Svojon pozornošću škaklje grad. Rasta je š njime pa ga uvjereno sintetizira. Šta je njemu je da se smekša prema zalascin i učinija si da mu je svaki k'o rastanak jer je pokušava ugurat u nji svoje bitnosti da ih oliči, al' zalasci ne trpe takva sranja. U njizi se triba gledat samo u nejasnom čuđenju. Nikad mu nije bilo ni na rubu pameti da će se dovest do toga i ne viruje da će ga to držati. Odbija u to virovat. Neće si on š čime uposlit svoje ruke, samo da ga to ne jebe. Al' sad je još na onom: klin se klinon izbija. Sad se još čini duhon. Drži u ušin slušalice kroz koje ništa ne pušta i sluša šušur koji se valja iza njegovih leđa u obliku skupine balavaca koji vise jedno s drugin. Sad bi bija tamo da je to misto ispražnjeno i spasiya bi nas od ovih „pušti me da prođen“ trenutaka. Tamo bi bija ka vata u pupku.

Nit skrećen, nit zastajkujen, nastavljam dalje držeć ispod ruke kruz nakon šta san obigra i do dežurne ljekarne u majci, havajkon i šlapon. Vidi se da san izaša iz paučine svakodnevnice. Vidi on da ne otpozdravljan, već da se pokrivan rukon. Čudo je i šta smo se ubrali jer toliko smo bili daleko da sam osića, kako da kažen, da se naprežemo da se vidimo. Ne iden mu u susret pa i različita žurba ljudi gura na apstrakciju prostor između nas te se držimo za neki komadić potopljenog dana. Neki veličine šibice jer i te veličine je normalnost.

Normalnost je kompaktna.

Fiksira san pogled na njemu da iščitam šta se da k'o da ću bogzna šta iščitat. Moga san se praviti tutle i nastaviti gledajući svoja posla. Obradit ću ga digresijama, ostat će obrađena kobasica u mraku spremna za sutrašnju akciju, i sve radnje bit će u službi.

Svižina ulazi piron vitra kad ga osvistiš sa sto tona tajnih klikova živaca na ovo lipanjsko sumračje. I vidin da se Dželaji maj'ca i kosica malo melja. Kažu da najbolje radi kad protektorski skružiš krajeve kvarta omeđene ceston, kažu da peć kvarta tad malo odane. Dželaja stoji toliko daleko da na moje pokretačke pizdarije ni ne mora trzniti zjenu. Jedino šta me drži je moje tijelo raspletено u konac i spremnost da ga povučen dva puta ka znak da me se triba vaditi. Konfesija na konfesiju i želja da presičem toliko istine i da istričnin ka zec u grmlje. Duh mi igra, a stvari ostaju, ostaju, ostaju... Sve taknute. Rastjeruje se radnja i od njega i od mene da ostanemo samo opet on i ja u intimi. To je bio njegov teritorij za pričati, tu je žestoko obigrava sa potencijalnostima. Bivat u masi značilo mu je biti funkcioner.

Poistovjećujući se sa zalaskom jer zamirem iz njegova pogleda k'o šta on pušta zalasku da odvlači svo prisustvo iz njega i uz osjećaj jedinstva, bavi se nekon konkretnom sitnjarijom.

Komadi sićanja prilaze k'o prosci podobno pokazujući svoje razoružane ude i ka da govore da bi se moglo š njima još pošibat. A ja razmišljan o svin tim našim igrama s kušinima i pridstavljan se. Čine me da virujem da san mu š njima u ovo sumračje izbija prozor kroz koji je tija izdisati još jedan zalazak i znamo da bi obojica najradije da se amorfni ulomci stakla samo sliju na jedno veliko ništa, a to ti je unde di građevinari šutu priko oka iskriću između Prinče i Cetine kraj 'Lebića njiva. O njiovoj amorfiji već bi on progrmija, vrteći ih po rukon i izlega bi se koji tić iz te iluzije ruku, baš onakav kakvin ga sad činim.

Svitla ovog grada s njegova mista gledana bi tribala bit ka čvilje na licin tih adolescenata iza njega. Autonomna, sama za sebe, okriljena noći ka kožon tako da svako dobije baren dvaput priliku za proć čist kad se zaputi, otvara se litanija... Zjape usta. Virujem da smo ih obojica gasili pljeskon. Drhtave lampe. I smijali se kako slušaju, mada to rade i bez nas. To sumračje u kojem sa ga sinja, u njem san treptajon zapira čarke. Nije mi se dalo razigravat koliko nježan može biti moj dodir.

Mi zabusani.

Neki klinjo skuplja granu kraj škovaca i maše š njome. Drago mi je da i u gradu još ima onih šta tako srastaju s okolinom u odrastanju. Šta god to značilo. Neću se kunit da me s tobom vežu misli o sazrivanju ka sintezi svih tizi izvađenih sranja iz pamćenja. Uvik san radija magareće puteljke između onog šta bi se zvalo „ne stavljeno na misto“ i pamtija bi taj raspored ka svoj kreativni nered u kojem je jasnija bliskost sa stvarin. Ako bi se i izgubija među tin puteljcima i stegla bi noć, u

dnevnoj bi se našlo mjesto za postavljanje šatora navlačeć deke priko stolica. Već izlazin u predstražje ramišljajuć o umitnin svitlin, dok sunce još izdiše.

Jednon ću produžiti korak kraj tebe nakon najlinijeg kima glavon, ka ono: da, tu si, odnekud te se sićan, na nekon polju mi se otireš o maglu i krivija bih se na misec da to nije svrnuti naturalizam par ekselans koji tolko skreće ka zidu, ka zgradi, busenjima šta natkriljuju prolaze, da, osim šta se ponašan ka njegova definicija, pari ko da se klanja.

Gura me osjećaj prisustva kod Dželaje ka busenjima, ka zgradi, ka zidu. To su valovi i ja san dio obale, ovako sasvin dovoljno nasukan. Toliko da razmeljat ću se od nešta tako i postat bačeno ime bombaša grafitera koje se traži u nejasnoći tolako da je postalo krajnje samo vizualna stvar. I nevažno je šta se tako ulazi u moj kvart kojen ulice traže skupine ljudi šta nenametno mrmonje ka da će baš sad reć najsuvlju istinu koja se može reć samo suvin glason di rič ispadne ka pasja nužda i onda ju je lino podignit jer ionako, ako se digne, triba je plastificirat i obisit na zid.

Obojica virujemo u tu svetu povezanost stvari i ne zbraja nam se lakoća toga šta je međ nama, jer pogled se već ogreba priko drvoreda koštela, uličnih lampi, rubova zgrada da bi sad zborija o tom di mi točno jesmo.

Pohvala Jurica Nikolić

Muha bez glave

Jutarnja kiša me probudila. Bila je glasna i iznenadna s obzirom da je već dugo nije bilo. Obradovala me. Bilo je krajnje vrijeme da padne i obnovi zemlju. Da ih jučer nisam zalio, moje teglice cvijeća bi propale, no sada s ovom kišom... možda sam i pretjerao. Bio je to običan prvi dan ljeta, nikako drugačiji od drugih, ista rutina. Ustao sam iz kreveta, istuširao se, skuhao crnu kavu i obukao se za posao. Odjeću koju sutradan namjeravam nositi uvijek priprelim večer prije i stavim je na stolac. Stavio sam bijelu košulju, sive hlače, crni remen i crne istrošene cipele koje već traže obnovu. Odjevna kombinacija nije mi se previše razlikovala od onog što inače nosim, jedino što nisam pripremio uobičajenu kravatu. Uzeo sam torbu, stavio je na rame i zgrabio ključeve s ormarića pored vrata. Primio sam kvaku, stisnuo je i otpustio nakon jednog uzdaha. Vratio sam se do kreveta i na njemu ostavio svoju glavu. Tako sam odlučio da mi ona danas ne treba. Bez glave, ponovio sam proces izlaska iz stana i krenuo niz stubište. Bilo je prazno i hladno, kao i inače.

Na ulici je bilo nekoliko jutarnjih šetača sa svojim psima koji su mi davali čudne poglede, no bez interakcije koju inače imamo. Ovaj put se nismo zadržali i razmijenili par anegdota iz susjedstva. Ovo jutro samo smo se pogledali, oni mene u čudu, a ja njih tijelom. Živim 10 minuta hoda udaljen od svojeg radnog mjesta, od *Slobodnog Pera*. Radim kao terenski novinar tamo već četiri godine, ali uzaludno. Nisam zadovoljan sa svojim poslom. S karijerom jesam, oduvijek sam znao da želim biti novinar. Kao mali sam po kući roditelje i susjede intervjuirao i pisao izvješća. To je moj poziv, izvijestiti ljude o aktualnim temama i zbivanjima u svijetu. Rad u *Slobodnom Peru* ne omogućuje mi baš otkrivanje mojeg punog potencijala. Otkako sam došao, nisam se pomaknuo od svojeg stola osim kada idem na teren i istražujem. Tada se zapravo osjećam najviše živim. Onda kada sam u kontaktu s ljudima, kada slušam njihove priče, kada istražujem sam. Nekad malo glumim i detektiva pa se zanesem i završim na policijskoj postaji. Tada sam u punini i tada rastem. No, čim se vratim u *Slobodno Pero*, svi moji snovi budu uništeni. Na kraju svake moje završene priče slijedi trenutak izlaganja rada mom šefu i glavnom uredniku Miljiću, s kojim nisam baš u najboljim odnosima. U tim

trenucima sve mi lađe padaju u vodu i osjećam se bezvrijedno u velikom prostoru punom potencijala.

Došao sam ispred zgrade *Slobodnog Pera*, uzdahnuo gorčinom iz dijafragme i ušao kroz vrata glavnog ulaza. Pozdravio sam zaštitara Ivana, no on je samo stajao ukipljen kao da je vidio duha. Mahnuo je sa strahom i pokušao napraviti par koraka prema meni, ali noge kao da su mu bile od kamena. Primijetio sam da se dizalo zatvaralo te sam potrčao prema njemu i derao se da ih netko pridrži za mene. Ušao sam u dizalo puno ljudi koje znam i ne znam. Pozdravio sam Tanju, tajnicu gospodina Miljića koja se srušila na jednog čovjeka i pala u nesvijest. Pokušao sam pomoći, no samo je nastala još veća galama. Dizalo je odzvanjalo od glasova i krikova. Bio sam zbunjen, nisam znao što se događa.

– Pa žena je pala u nesvijest. Nemojte se derati, nego idemo izaći na sljedeći kat i pomoći joj, uostalom treba joj puno zraka. – glasno i odlučno sam to rekao, no izrazi lica ljudi koji su sa mnom bili prisutni u dizalu, bili su neopisivi. Zgrožena i uplašena lica samo su me još više zbunjivala. Kao što sam i predložio, izašli smo na sljedećem katu. Odnosno, svi osim mene su izašli jer su me utjerali natrag u dizalo i stisnuli gumb za gore. Bio sam uvrijeđen i osjećao sam se diskriminirano. Zašto sam ja od svih ljudi, koji sam jedini predložio nešto pametno kako pomoći Tanji, bio tako okrutno izbačen. Kako sam imao rupu na vratu, košulja mi ja malo ispadala, pa sam je popravio da ne izgledam kao beskućnik kada dođem na četvrti kat gdje je bio moj stol. Vrata dizala su se otvorila te sam ugledao svoj kat, svoj radni prostor i gospodina Miljića. Iz ruke mu je ispala šalice puna kave. Slomila se na tisuću komadića. Tu šalicu je dobio od bivšeg urednika kada je on dobio promociju i postao urednik. Mrzio sam tu šalicu i bio sam neopisivo sretan kada mu je ispala iz ruke. Nastao je potpuni muk na cijelome katu.

– Je li sve u redu gospodine Miljiću? – dobacio sam podrugljivo.

– Stjepane... Jesi to, ti? – rekao je gospodin Miljić u najvećem mogućem čuđenju.

– Glavom i bradom.

– Dođi? Um... Hajde dođi u moj ured... molim te. – preplašenim tonom rekao je gospodin Miljić

– Rado – krenuo sam prema uredu koji je bio na kraju prostorije. Dobio sam jako puno nerazumljivih pogleda i odvrtnja glave, čak i prekrštavanja na mojem putu prema uredu. Sve me to jako zbunjivalo.

Ušao sam u ured gospodina Miljića koji je zatvorio vrata za mnom. Ured je bio minimalno uređen starim namještajem koji već godinama nije bio promijenjen. Sjeo sam na stolac nasuprot njega, a

on je samo stajao iza svojeg naslonjača i gledao u mene. Odmjeravao me od glave do pete, odnosno od vrata do pete. Gledao me istim pogledom jako dugo. Vladala je neugodna tišina popraćena udarcima muhe o prozor. Tup. Fascinirala me. Cijelo vrijeme je na isti način pokušavala pobjeći kroz prozor: zabijajući se glavom ravno u staklo. Tup, tup. Zar je slijepa? Zar ne vidi da takvim načinom korištenja glave neće ništa postići. Tup. *K'o muha bez glave*. Odličan je to izraz za ovu situaciju. Kako je već stvarno počelo biti nelagodno za obojicu pokrenuo sam razgovor:

– Imate li novu priču za mene možda pa ste me zato pozvali ili me trebate nešto privatno? – Tup. Gospodin Miljić je šutio usmjerenim pogledom na prazan prostor nad mojim vratom. Tup, tup. Ponovno neugodna tišina. Tup. Počeo sam čuti zvukove koje prije nisam mogao čuti. Osjećao sam ih kroz sve dijelove tijela. Čuo sam disanje gospodina Miljića. Tup. Čuo sam njegove otkucaje srca. Tup, tup. Čuo sam njegov strah koji je izazvan mojim današnjim nedostatkom adekvatnih sposobnosti za rad. Tup.

– Gospodine...?

Sjeo je za stol, popravio svoju kravatu koja je vrlo usko bila stisnuta oko njegova vrata, kao da je pas na nečijem povodu koji čeka da eksplodira. Tup.

– Odradit ćemo ovo vrlo profesionalno – rekao je. – Ostao sam bez teksta i ne razumijem što se točno događa i što to vidim ispred sebe. Pokušavam se uvjeriti da sanjam, no čini mi se da si stvaran.

– Danas ste vrlo šaljivi. Stvaran sam, naravno da sam stvaran. Da nisam stvaran ne bih bio tu ispred Vas, na mojem radnom mjestu.

– Da, ali Stjepane. Mislim... kako... zašto... ne razumijem.

– Ne razumijem ni ja zašto sam pozvan na ovaj razgovor, tako da ako biste me mogli ispričati, ja se trebam vratiti na svoj posao. I dalje nisam dovršio svoju najnoviju priču o onoj starici sa 9 mačaka iz Fabekove ulice. – Tup. – Sjećate se te priče? Pa dali ste mi ju prošli tjedan. – Tup, tup. – Mislim da bi ta priča mogla biti naš novi hit. Jedva čekam čuti čitateljske komentare na treći paragraf u kojem opisujem intenzivni smrad mačaka koji se polako širi na susjedstvo Fabekove ulice. – Tup. – Mislim da bi komentari mogli biti šaroliki i...

– Prestani! Tup. – Ne razumijem što i kako se sve ovo događa i trenutno se ne mogu baviti time. Svake sekunde bi direktor trebao ući kroz ova vrata da pokupi izvještaj prošlog mjeseca, a ti ovdje... paradiraš, tu...

– Paradiram?? O čemu Vi točno pričate. – Tup. – Najnormalnije sam došao danas na posao kao i svaki drugi moj kolega...

– Stjepane, nemaš glavu! Psihički, a ovaj put i fizički i ne mogu to objasniti. Gubiš se i stvaraš mi probleme otkako si došao. Ne mogu te izdržati, a ovo je prevršilo svaku mjeru!

Tup. U trenutku galame i zabijanja neumorne muhe glavom o prozorsko staklo obojica smo čuli isti zvuk. Tup, tup. Zvuk dizala koji je stigao na naš kat. Zvuk direktora koji se približava uredu gospodina Miljića. Tup.

– Ispod stola. – rekao mi je gospodin Miljić – Rekao sam ispod stola! Idi, ajde! Samo probaj pisnuti sada. – naredio mi je vrlo oštro, ali kao da je na rubu plača. Tup, tup.

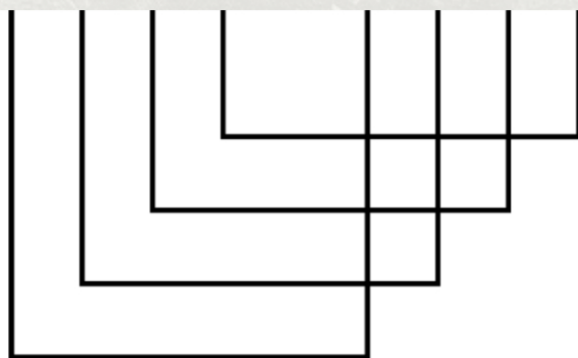
– Jel' imaš spreman izvještaj?

– Da, evo tu je. Izvolite.

Gospodin Miljić uručio je direktoru bunt papira prošlomjesečnog izvještaja. Bilo je smrtno tiho.

Tup, tup. Jadna muha i dalje je tupila svoje. Nije se zaustavljala. Tup. Ona je imala svoj cilj i bez prestanka se trudila. Tup. Svaka joj čast. Direktor je sa stola gospodina Miljića podignuo naš jučerašnji primjerak *Slobodnog pera*, zarolao ga i jednim laganim udarcem oborio muhu.

– E al' stvarno mi je išla na živce. – rekao je direktor.

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU ZA MLADE

KNJIŽNICA ZA MLADE
Ivana Banjavčića 8
Karlovac

Priče za natječaj šalju se isključivo
u elektroničkom obliku na e-poštu:
kzmkarlovac@gmail.com,
a predmet je potrebno nasloviti
„Tipka“.

Natječaj je otvoren
od 16. rujna do 26. listopada
2023. u 23:59.

Sonja

45

II

Kad je Lea zatrudnila, trebala su tri razgovora da i Sonjin Facebook zatrpa lavina objava o Nifty testu, super upijajućim pelenama i prirodnim proizvodima za njegu bebe. Na Instagramu reelsi s mladim roditeljima *Why we decided to have another baby*, bebe u zagrljajima očeva *My husband is the sweetest dad*, ženska tijela *Before and After Pregnancy*, plavi i roza konfeti *gender revealova*. Zato ovaj put nije bila iznenađena kad je Internet započeo bombardiranje, stigao je skupiti artiljeriju, prošlo je već mjesec dana otkako je otišla od Kikija. Utjehe i imperativi, *Find your soulmate*, *Check zodiac compatibility*, crno-bijele pozadine s citatima o slobodi, *self healing*, poezija, isječci knjiga Margaret Atwood, istočnjačke mudrosti.

– Da ne povjeruješ. – Sonja je klikala na male kvadratiće ispunjene iksevima, slova su se kretala kao na trakama, velike i male misli utopljene u slike, nakićene lajkovima, valorizirane šerovima. Razmišljala je kako je smiješno što mobitel zna više o njoj nego netko s kim je dijelila kuhinju, krevet i svakodnevicu. I ne samo da zna o čemu razmišlja, već ekspresno nudi rješenja.

– Evo, može, prihvaćam, reci mi kud da idem i idem – zatekla je samu sebe kako u mislima razgovara sa smartfonom, dok je čekala prijateljicu da joj se pridruži u kafiću. Lea je uskoro ispijajući kavu uzbuđeno govorila o medenom mjesecu, bukirali su jedrenje u Portugalu. Još nisu ispraznile šalice, a jedra su već vijorila i nad Sonjinim mobitelom, zapljuskivali su valovi, smiješio se SunLoft i Dufour 420. Nasmiješila se i Sonja.

III

Kad je odgovorila na mailove i napravila *to do* listu, Sonja otvori tražilicu i nakon desetak minuta pretrage i pet minuta klikanja naizmjenice na tipkovnici i na tokenu za plaćanje, na mail dobije rezervaciju za Dream Yacht i kartu za let Zagreb-Dubrovnik. Samo ručna prtljaga, neće hodati natrpana kao da ide prodavati na tržnicu. Promjena je morala krenuti odmah. Nakon pola puta Sonja je osjetila kako postaje sve lakša. Približavala se jugu i mijenjala boju. Taksijem je stigla u marinu neposredno prije *check-ina*. U istom je danu gledala *Safety Instructions* stjuardese u avionu i skipera na brodu, zabavljalo ju je slušanje nove terminologije. Stjuardesin je monolog znala napamet, ali sa skiperskim se susrela prvi put. Jan je objasnio sve o ruti, zaštitnim prslucima, rasporedu obroka, punjenju telefona i puštanju vode u toaletima. Sonja ga je gledala i nije zapamtila ništa osim da joj se od njegove blizine krvotokom mrijeste čitave plove riba. Osjetila ga je onkraj tijela, lica i glasa. Tko je ovaj čovjek i odakle mi sav ovaj prostor u prsima, čudila se neočekivanim osjećajima u utrobi.

IV

Isplovljavali su ujutro, pa ih je najprije očekivalo spavanje u marini. Stablo naranče, stijena, sol, sinestezija. Nakon večere i nekoliko čaša postupa, legla je u kabinu i promatrala nebo kroz prozor. Ubrzo je usnula. Ne zna koliko je vremena prošlo kad ju je probudilo disanje mora, kabina kao da je bila opijena. Legla je na vanjski ležaj, odakle je mogla jasnije vidjeti zvijezde i primijetila Janovu sjenu na provi. I u mraku je izgledao kao jutro. Iz očiju boje meda svijetlilo je sunce. Kad bi zažmirila u njegovoj blizini, mogla bi se zakleti da je ušla u toplu prostoriju.

– Ni ti ne možeš spavati? – prišao joj je. Kimnula je.

– Nije ovako uvijek, more je posebno nemirno. Sutra ne bi trebalo biti vjetra, a i nećemo biti na bovi – objasnio je. Šutjeli su kroz noć, slušajući nemirni trbuh mora i vjetar koji dodiruje brod. Kako nešto istovremeno može biti tako nježno i tako snažno. Jan je bio poput bijelog jelena.

V

Nakon nekoliko dana i noći na moru, Sonja je umjela šutjeti s ribama, jutrom je hranila galebove, popodne puštala da je nose struje, navečer omekšavala. Od pejzaža skrojenih od modre i tirkizne te borova koji zaranjaju u Jadran, u njoj se pomaljao neki svilenkast osjećaj. Dok je jedrilica pjenila more, njoj su pluća prerastala prsa, mijenjala je agregatno stanje. U kosu joj se upetljao Mljet, hranila je kruškama Badijske jelene, Jan je veslima iscrtavao putanje od pučine do obale, ronili su kod Olipe, plivali uz fratre i orade, šetali Korčulom, veslala je uz Pelješac, spavala na kamenju u Vučinama. Plesala je, zavlačila se u špilje, slušala čiope, disala ružmarin. Gledala je kako se baca muring i kako se dižu jedra. Brzinu dana mjerila je u čvorovima. Promatrala je kako Jan baca i povlači sidro. Teško i dugačko, pa ipak, sidro se umije izvući jednako kao što se zavuklo. Od njezina stana u dalekoj Slavoniji dijelile su je morske milje, dugi betonski kilometri, istovremeno – bila je kod kuće. Sonja je Janu govorila o Tatarima, o kuhanju ajvara, o sjevernim ćelavim ibisima, citirala Brodskog i zaljubljeno pričala o Sibiru, skicirala svoj permakulturni vrt i sanjarila naglas o izgradnji drvene kuće, zapljuskivala ga je svojim željama, pričala o okusu rajčeka, klela se – Jan, majke mi, ne znaš je li jabuka, sir ili rajčica! Jan se smijao i bio je tu. Činilo se kao da na brodu nema nikog osim njih dvoje. Ponekad su samo dugo šutjeli sjedeći sasvim blizu. Drugi put bi Sonja širila oči i uši i upijala njegove misli kao što sjeme upija vodu, željela je znati još, slušati više, ući dublje. Janova blizina u njoj je izlegla nova pitanja, poželjela ga je pustiti još bliže, uvući ga u gnijezdo da joj svojom toplinom pomogne da ih sačuva u tišini, sve dok ne sazriju i sama probiju ljuske koje će im se naći na putu.

Ako su razgovori putevi, onda je Sonja odjednom bila izgubljena u nekoj dalekoj zemlji. Tamo gdje bi očekivala znak STOP, stajao je slobodan prolaz, ondje gdje je očekivala strogo crveno na semaforu, svijetlila je kričavo zelena, nestale su naplatne kućice i rampe, pred njom su bili nepregledni makadami, više nije čekala zebru da zakorači, osjećala se slobodno, sigurno. Sonja je položila vozački.

VI

Nakon tjedan dana uplovili su u marinu uz Dubrovnik. Sedam dana, toliko je bilo potrebno da zaboravi da joj je itko ikada prigovarao što ne nosi grudnjak, da je ikad ikome morala peći piliće, da je ikad plakala noću u ulici Lavoslava Ružičke. Sedam dana da zaboravi da je previše, sedam noći da zaboravi da nije dovoljna. Sonja je spremala kofer, osjećajući kako slaže više od odjeće. Naizgled preslagujući rukave, organizirala je vlastite poteze, presavijajući nogavice, planirala iduće korake, čarape zavijala u kuglice, ustvari nježno ušuškavala svoje ideje, povlačeći zatvarače, postavljala jasne granice. Pošto se spakirala, Sonja je još jednom izašla na provu, opustila ruke uz tijelo i dugo razgledala svjetlost i širinu oko sebe, ne shvativši odmah kako, ustvari, žmiri.

2. mjesto Lucija Grbac

Vlak za Naraku

Iz sna me prenuo zaglušujuće prodoran huk trube vlaka. Cijelo mi se tijelo bolno trznulo, dok su mi oči od nenadanog buđenja skoro ispale iz duplji. Pogled mi je bio uperen kroz dugačak prozor iza kojeg je bilo more. Ono i ništa drugo, sve do linije gdje se svjetlucajuća, sporo zibajuća površina spajala na horizontu. Doduše, nijanse mora i neba bile su toliko slične da se nije ni uočavala granica. Bilo je teško gledati u to blještavilo. Vagon je bio prazan, a njišući rukohvati iznad moje glave ukazivali su da se krećemo brzinom nezamislivom za jedan međugradski vlak. Vladala je apsolutna mrtvačka tišina, osim ritmičnog tupkanja vlaka na tračnicama.

Nisam znala gdje se nalazim.

Ukrcala se na vlak jesam, i to na istoj stanici kao i svaki dan, u točno 16.49, usred bijesne gomile uredskih radnika. Bila sam prilično umorna i mora da sam zaspala, ali ovo je bila linija koja prolazi kroz sam grad, more je bilo 200 kilometara daleko, a kamoli da je igdje postajala ovakva morska pustošija s vlakom koji prelazi ravno preko nje. Pogledala sam na ručni sat. 15.48. Trepnula sam da se uvjerim u to što gledam. Sekundar je išao u suprotnom smjeru. Mora da sanjam. Osjetila sam paniku kako se pretvara u klupko u dubini želuca, puls sam čula u ušima, a ruke su mi se tresle dok sam jagodicama razmazivala hladni znoj po dlanovima. Što se pobogu događa?

Ustala sam, ali čim sam zakoračila naprijed, snažna sila povukla me natrag. Uхватила sam se za rukohvat i spriječila rasipavanje po tvrdom drvenom podu. Vlak je ubrzavao – i to jako. Odjednom je razglas zakrčao i prolomio se melodičan zvuk zvona za obavijesti.

– Ovo je kružna linija za Naraku. Kružna linija za Naraku – ženski glas kreštao je kroz zvučnike poput struganja noktiju o ploču, sve su mi se dlake na koži naježile. Zvučao je polomljeno, disonantno, kao da ni nije ljudski, već jeziva mimika.

– Sljedeća stajališta su: Sanjiva, Kalasutra, Samghata... – glas je nastavio nabrajati imena postaja, jedno čudnije od drugog, koja su zvučala kao imena izmišljenih gradova. Uto što je glas nestao i melodija za obavijesti veselo odjeknula prazninom, vrata prednjeg vagona poletjela su u stranu uz glasan tutanj metala o metal. Cijelo mi je tijelo vibriralo, mozak nije mogao pronaći racionalno objašnjene ni za što, sva su mi osjetila bila fiksirana na ikakav znak reda kojeg nije bilo.

Nesigurnim sam korakom prekoračila spoj i našla se u oblaku gustog sivog dima koji je vonjao na duhan pomiješan s mirisom sandalovine. Dim mi je grickao oči, nadraživao ih do suza. U vagonu je kružio žamor glasova u svim smjerovima. Šaputali su na nekom nerazumljivom jeziku ciktavim glasovima u pukoj kakofoniji od koje mi se vrtjelo. Omamljivao me miris, počela sam kašljati, gušio me. *Dodon*. Zvuk bubnja. *Kodon*. Još jednom u odgovoru. Glasovi su utihnuli, a dim se povukao i razotkrio prizor. Na drugom kraju vagona na niskom stoliću sjedio je muškarac u potpunoj crnini s turbanom ukrašenim zlatnim nitima u obliku znaka za riječ kralj. Držao se pogrbljeno, kraljeznica mu je činila toliki luk da mu je glava bila u ravnini ramena. Očima boje topaza gledao je ravno u mene probadajućom silinom da je mogao bušiti rupe u mojoj duši. Koža mu je bila bolesno sive boje, izbrazdana borama, a rubovi usana su mu titrali u mahnitom smiješku. Oko njega na sjedalima bile su poredane ljudske figure od kartona, sve do jedna iste, nijeme kao kamenje, ali sve uperene prema meni. Iako su im lica bila prazna, osjetila sam da me promatraju nekim nevidljivim trećim okom, kao da me prosuđuju. Iznad vrata vagona stajao je sat koji je polagano kucao unatrag.

– Neka bude znano, što bješe tajno. Neka istinu dočeka jutro, a laž potone u tamu. Za put tvoj daljnji sud se mora dati, zaigrajmo još jednom u tri čina – *jo-ha-kyu* – *početak-raspad-rasplet* – život tvoj, grijeh i zločin – glas neznanca zagrmio je skućenim prostorom, prolomio se smijeh figura u histeriji, zacviljele su tračnice pod kotačima, dok se more na drugoj strani prozora zaokrenulo. Vlak je ubrzavao u slobodnom padu, a prije nego što sam mogla osvijestiti što se događa, tijelo mi je postalo lutka gravitacije i strmoglavilo se.

Jo. Početak. 9.42

Moja je majka sjedila nekoliko metara od mene, na podu vagona, obučena u nošnju ukrašenu velikim crvenim kamelijama. Pored nje, sitna djevojčica u tamno plavoj haljini s bijelom

mašnom oko struka, s papirom na podu i olovkom u ruci, a preko lica kazališna drvena maska uskih proreza za oči i naslikanih crvenih usana sa crnim zubima.

– Kako ne znaš?

– Ne znam, majko.

– Koliko puta sam ti to već objasnila!?

– Ne znam, majko. – Prasak šake o pod.

– Zar sam rodila toliko glupo i nesposobno dijete da ne možeš ni ovo zapamtiti!? – Suze su probile papir i razmazivale tintu, jecanje i hvatanje zraka.

– Zar ti nisam sve dala da postaneš dobra i pametna, i ti mi ovako vraćaš!?

– Oprosti, majko...

– Bilo bi bolje da te nisam ni rodila. – Prasak dlana o obraz. Tišina.

Prezirala sam je. Uvijek me tjerala da radim što nisam htjela. Mislila je samo na ugled koji će joj izmaknuti ako ne ostvarim njene ciljeve. Nije mi dala da se igram s drugima, nije mi dala da nosim što želim, nije mi dala da budem dijete kakvo sam trebala biti. Nikada dovoljno pametna, nikada dovoljno spretna, nikada dovoljno pričljiva. Nesposobna, nezahvalna, lijena, neodgojena. Preziral sam je. Htjela sam da me pusti na miru. Htjela sam da mogu pobjeći. Htjela sam da nestane. *P r e z i r a l a s a m j e .*

Sa stropa vagona padale su velike glave cvjetova kamelije. Latice koje su mi klizile kroz prste kapale su pod moja stopala u gustim grimiznim kapima. Dlanovi su mi bili natopljeni krvlju. Stisnula sam ih u šake dok nisam osjetila bol noktiju na mekanoj koži. Zatrjavali su me cvjetovi. Prodirali su u mi u usta, niz grlo, zatvarali grkljan, nosnice, sve dok se nisam počela gušiti u njima. Zatvorila sam oči i prepustila se. Napokon sam nestala i nisam je mogla ni čuti ni vidjeti.

Ha. Raspad. 14.49.

– Upropastila si nas svojim ponašanjem. – Vagon je zaudarao na alkohol i cigarete. – Upravo si osramotila cijelu našu obitelj.

Moj je otac u crnom svečanom odijelu ljutito pratio svoje korake naprijed nazad u uskom prostoru kao navijena lutka.

– Sve smo nade položili u ovo. – u desnoj je ruci imao cigaretu kojom je gestikulirao u zraku nervozno. Na drugom kraju vagona stajala je mlada djevojka u bijeloj haljini s maskom izobličenog ženskog lica, očiju punih mržnje, ostrim zubima i dvama rogovima.

– Ne želim se udati za njega, oče.

– Tko je tebe išta pitao. – ruka mu je zavrtjela po zraku u negodovanju.

– Ja njega ne volim.

– Kakve proklete veze to ima i sa čime!? – bacio je cigaretu na pod pred rub haljine, umalo promašivši tkaninu.

– Uništila si ime obitelji.

– Neću raditi ono što mi vi kažete da radim.

Nogom je gurnuo tinjajući opušak prema djevojci.

– Onda komotno možeš i nestati.

Nikada me nije vidio kao svoje dijete, već figuricu u igri njegovih velebnih planova. Postajalo mi je nepodnošljivo vruće. Za sitne me novce prodao svom bogatom prijatelju i njegovom lijigavom sinu. Cijelo me tijelo peklo. Nisam smjela ništa reći na njegovu odluku. U zraku je lebdio miris sulfura i opečene kože. Radije bih umrla nego bila s njim. Htjela sam da gori u nepodnošljivim mukama. Htjela sam vrištati od boli, ali nisam mogla proizvesti ni glasa. Kad sam pogledala svoje golo tijelo, bilo je prošarano žarko crvenim krugovima okruženih pepelom i otvorenim krvavim ranama u kojima su se nazirale meso i kosti.

Kyu. Rasplet. 16.49

Žuborenje glasova i teška znojna ljudska tijela nagurana jedna na drugo. Vagon je bio poput željezničke stanice. Pored mene se progurala žena u dugoj suknji i bijeloj bluzi. Na licu je imala drvenu masku bez ikakvih proreza. Mirisala je na ljiljane i mrmljala sebi u bradu.

– Zašto me svi mrze? Zašto sam se rodila? Zašto nisam nestala?

Podigla sam pogled i u prozorskom staklu ugledala da nosim istu odjeću kao ona.

– Zašto ne umrem? – Moja usta micala su se istovremeno s njenim riječima. U odrazu sam vidjela kako je žena zakoračila naprijed. Otvorila su se bočna vrata ispred nas i žena je pala na tračnice. Vrisci. Zazivanja. Zvuk sirena. Slatkasti miris krvi. I sve se zacrvnjelo.

Kad sam otvorila oči, vlak je stajao. Vani je bila potpuna tmina. Čuo se udaljeni pljesak iz nedokučivog smjera.

– Koja predstava! *Jo-ha-kyu* u suštini – tišinu je prelomio glas muškarca u crnom, a oko struka su mu visjele tri maske.

– Na kraj tvoga puta mi smo stigli, sud je časni izglasao kraj. Tvoja karta tebe čeka, jedan smjer, ali gle, već smo stigli, zadnja postaja je tu. Prstom je pokazao prema vratima koja su uz zaglušujuću škripu otvorila.

– Pala si na dno, u vrijeme kako stoji 04.44. Čovjek mi je pružio mali smeđi papirić veličine putničke karte na kojem je bilo napisano *Avicii*. – Moraš sići.

Zakoračila sam van, ali ispod stopala me nije dočekalo ništa, tamni mračni beskrajni prostor, a u dubini se nazirala žeravica peći. Tijelo mi se počelo raspadati na isijavajućoj vrućini. Znala sam da padam u pakao.

3. mjesto Ina Vlahov

Bakini kaputi

Živim u stanu, nemam podrum i tavan. U stanu je mala ostava puna stvari koje ne upotrebljavamo. Svake je godine punija i to nikome ne smeta. Ako nešto ne nađemo, kažemo: – Sigurno je u ostavi.

Moja baka tu čuva jednu kutiju u kojoj su njezini stari kaputi. Tu kutiju otvara svake godine na prvi dan jeseni, bez obzira je li toplo ili je počelo hladnije vrijeme. Meni je sve to smiješno, ali ove sam godine sjela na balkon čekajući da čujem njezinu priču. Na balkonu je dugačka šipka na kojoj je visjela moja ljuljačka. Sada je to šipka za tepihe i bakine kapute. Ona svoje kapute vješa s nježnošću i nekom sjetom. Ja je gledam i u sebi se smijem, a na lice sam navukla zainteresiranu facu. Izvadila je najprije crveni kaputić čiji je okovratnik bio od krzna zeca (koji je pomalo izgubio svježinu).

– Sašila mi ga je krojačica Mira, ustvari prekrojila ga je za mene od svoje starije kćeri. Jedva sam čekala da ga obučem (moraš znati da smo bili vrlo siromašni i da je malo tko imao kaput).

U školi su svi bili zadivljeni, a učiteljica mi je rekla:

– Tako si lijepa, nalik si na Crvenkapicu.

Drugi kaput mi je bio dar moga tate. S posla mi je donio zelenu čoju (komad koji je ostao od presvlačenja biljarskog stola). Zelena i debela, a teta Mira je našla komadić svijetlo zelene postave i tako je nastao moj kaput. U razredu su mi rekli:

– Sličiš na skakavca.

Baka je rekla da je nije bilo briga jer je i dalje jedina imala kaput. U petom razredu mama mi je kupila kaput u prodavaonici Kluz. Za mene je bio divan, drečav kao more, čupav kao moj

medo. Bio je dugačak i širok, ali trebao je trajati bar četiri godine (dok rastem). Baki je bio divan, a meni užasan.

U srednjoj školi kaput kockastog uzorka, dvostruko kopčanje, dužina ispod koljena. Pomislila sam: – Evo jednog koji nije loš.

Iza toga nizali su se sve ljepši i skuplji kaputi (smeđi od kašmira, vuneni, bukle, crni...). Baka se zadržala kod crnog:

– Zapamti, crni kaput bi trebala imati svaka žena. On služi za sprovode, vjenčanja, kulturne događaje i kad ne znaš što obući, tu je uvijek spreman crni dugi kaput.

Moju pažnju zaokupio je smeđi kožni kaput s resama iz doba cvijeća, rata u Vijetnamu, doba kad je mladost tražila neke nove ideje, nosila minice... Uzela sam ga iz kutije i probala. Taman. Interesantan. Možda ću ga posuditi od bake i udahnuti mu novi život. Na kraju ovog niza baka je izvukla najskuplji zimski komad – bundu od nerca. S ponosom i ushićenjem rekla je da je čuva za mene. Na trenutak je otišla u kuhinju i zatvorila kuhinjska vrata. U pravi trenutak, jer je miris juhe zaprijetio kaputima. U isto vrijeme zapuhao je vjetar i rastjerao miris hrane. Uvukao se u rukave kaputa i zaljuljao vješalice. Sjedila sam i promatrala bakine kapute i shvatila da još ne znam sve o svojoj baki. Kaputi su se ljuljali sve do večeri.

Kad je sunce utonulo iza brda i navukao se sumrak, pomogla sam baki spremi kapute. Rekla mi je da ovo nije samo ljubav prema kaputima, nego nostalgija za prošlim vremenima. Kad smo odnijeli kutiju u ostavu, baka je samo uzdahnula i na njenom licu vidjela sam tugu. – Kako je život brzo prošao – rekla je baka.

Pohvala Andriana Baćurin

2023.

Posljednja nogometna nota – u ljubavi i zaleđu

Nikad nisam željela biti samo nečija subota noću. Željela sam biti tiha nedjelja uz toplu deku, bezbroj dodira i smiješno komentiranje našeg najvišeg nogometnog ranga. Vječita svađa između Dinama i Hajduka. Maštala sam o naslađivanju nakon pobjede Modrih. Uz nekog. Samo mog. Nekog tko će razumjeti svaku moju strast, bol, odricanje, strah i hladnoću. Bližio mi se rođendan. Posljednji trzaji listopada. Glava mi je bila začarana košnica, ponajviše tuđih komentara da sam hladnokrvna i kako se nikad neću udati. Zaputila sam se prema svom stadionu. Onom gdje sam nekad gubila pojam o vremenu dok bih zajedno s još desetero igrača ganjala bodove na domaćem zelenom tepihu koji je liječio svaku moju bol. Opet ta južina na koju se svaki moj susjed žalio kako donosi samo glavobolje. Meni je godila. U tihim jesenjim noćima podsjećala me na toliko željeni mir kojeg sam valjda posljednji put imala u djetinjstvu.

Sjela sam na tribine i doslovno samo buljila u stadion kojeg je otkrivala tek ulična rasvjeta. Oh, napokon malo slobode. Vjerujem da su moje prijateljice sad već negdje plovile alkoholnim rijekama dok bi kriomice lovile baš svakog gradskog dečka. Ja sam bila kontra svijet. Onaj prepun mašte, misli i neispunjenih želja. Najvažnija sporedna stvar na svijetu meni je nekako bila najvažnija iako i danas proklinjem VAR koji se pojavio i kvari svu nogometnu romantiku.

Odjednom čujem zvuk kopački i pomislim: jesam li luda? Sad, u ovo doba? I nisam se prevarila. Bilo je previše mračno da bih vidjela tko je još toliko lud kao ja da mladost troši kraj korner zastavice koju je vjetar toliko rasplesao te večeri. Sjedila sam i gledala u nepoznatog mi čovjeka. Kako se bližio tribinama, tako sam shvatila da je zaista riječ o nekom tko je zasićen ovog ludog života, posebice nakon famozne korone.

Peti, šesti, sedmi krug... Trčao je, a ja sam samo gledala i uživala. Kao zalučena. Uzdihamo je stao. – Lako je sjediti i gledati – rekao mi je. Misleći kako sam nevidljiva u mraku, utrnula sam od srama i samo odgovorila kako sam ja svoju normu već zadovoljila.

Sjeo je pokraj mene. Osjetila sam nervozu jaču nego prije bilo koje utakmice. Ipak, ona ugodna tišina između nas pobijedila je. Lajavica, kakva sam oduvijek bila, ipak sam izustila nekoliko riječi usprkos nekom neobjašnjivom strahu kojeg nikad prije nisam upoznala. Ah, taj nogomet. Uvijek mora stvoriti neke nove i posebne priče.

Tako je stvorio i našu. Znala sam da nakon te večeri moj život više nikad neće biti isti. Saznala sam u kojem klubu igra i kao tiha navijačica odlazila baš na svako kolo. Sve dok nisam odjednom postala najglasnija na tribinama i sucu vikala da se neka goni u kukuruz zajedno sa svojim kartonima. Nesvjesna svoje reakcije, primijetila sam da je velik dio tribine stao uz moje riječi, a on, moj najdraži broj 17 nakon Marija Mandžukića, nasmiješio se i uputio mi pogled.

Na svu sreću, njegova je momčad uvjerljivo vodila, pa sam mirne duše dočekala kraj sudačke nadoknade. Uputila sam se prema autu. Uzela ključ iz torbe i osjetila nečiju ruku na ramenu. Bio je to on. Poput sedmice na Lotu.

– Hvala ti što si bila toliko hrabra. Znao sam ja da ti zbog mene dolaziš – rekao je.

– E stvarno se varaš. Slučajno sam u prolazu vidjela da je neka tekma, pa sam navratila – ljutito sam mu odgovorila.

– A svako domaće kolo isto je slučajno?

Nakon tog njegovog pitanja više nije bilo povratka. Rekao mi je da pričekam da se istušira, pozdravi dečke i da bježimo. Jasno je. Shvatila sam zašto prije ni sa kim nije vrijedilo dok nisam upoznala njega. Kud li sreće, isti interesi i poneki zajednički pogled na svijet. Bili smo savršeno nesavršeni. Ljeti smo imali samo naše kupalište skriveno od bilo čijih očiju. Volio me potapati dok bih se ja ovako malena penjala po njegovom mokrom i čvrstom tijelu prijeteći mu da mu je to zadnji put. U ronjenju me nije mogao dobiti. Tu sam ipak bila maherica, malo žešća. Onako umorni od vodenih dječjih gluposti, legli bismo na moj ručnik kojeg ne ispuštam još od 3. razreda osnovne škole. Niti komarci nam ne bi smetali. Tekli bi šašavi razgovori u kojoj bi se naše tajne samo nizale i plele paukovu mrežu naših života. Voljeli smo sjesti na

bicikle i izgubiti se u tamnim ljetnim noćima ne brojeći kilometre. Neka posebna zajednička snaga samo bi nas gurala, a isprepletenim prstima bili bismo kao jedno. Nedjelje bi za nas bile posebne. Tvojih 90 minuta igre u kojima smo oboje uživali, jer ovisni smo o narkotiku zvanom nogomet. Proživljavanje svake sekunde kroz oči ljubavi imalo je posebnu nogometnu priču. Jedinstveno je imati „ono nešto“, zar ne? Kad napokon shvatiš definiciju ljubavi. Kad napokon upознаš svoju ulogu na ovoj smotanoj planeti. Kad ti je svako gluho doba noći prosipano porukama za laku noć. Svaki je strah tada beznačajan. Tek maleni podsjetnik da si živ, a krila ljubavi nose te kroz najopasnije oluje.

Bližio se kraj prvenstva. Njegova je momčad bila tek korak od ulaska u viši rang i bilo je bitno izvući tek neriješeni susret. Vjerovala sam da sastav koji njegov klub posjeduje može ostvariti bilo što. Toliko mirnu, a dobru utakmicu već dugo nisam vidjela. Najdraže od svega, bilo je gledati njegove čarolije na poziciji zadnjeg veznog. Na svaki spomen njegova imena s tribina, meni bi srce ponosno titralo. Utakmica se bližila kraju i naši su se navijači već lagano spremali za proslavu titule prvaka. Spuštala sam se niz tribine čekajući posljednji sučev zvižduk. I najednom šok. Noseći dres s njegovim prezimenom spustila se meni nepoznata djevojka. Uletjela mu je u zagrljaj, a mene zabetonirala na licu mjesta. Gledala sam suznih očiju njihovo slavlje. Nesvjesno sam stisnula šake i u sekundi izgubila sve ono što sam voljela. Oko mene nestala je sva pobjednička atmosfera, a njegov pogled sve mi je govorio. Okrenula sam se i otišla prema autu. Sjedila sam nepomično neko vrijeme. Tijelo mi se kočilo baš poput onog prvog susreta s mojim napadajima panike iz djetinjstva. Ulice mi nikad nisu bile duže, a tužne emocije vladale su svakim atomom moje snage. Otišla sam, ma ne znam ni sama kuda. Nepoznat komadić skrivene prirode pokrio je moju tugu, moje razočaranje i beskrajnu bol... Pitala sam se što je ubilo tako veliku ljubav. Nekad smo dijelili tajne, a sada su tajne dijelile nas. U dubini duše, završili smo našu priču s jednim „moglo je biti“, ali nije niti će ikad biti. Ostat će neodgovorena pitanja. Šutnja je, zapravo, jasan odgovor. Nikad mu nije bilo stalo. Kad nekog voliš i da ti se pojavi tisuću ljudi oko tebe, vidiš samo onog koji ti zarobi srce i ne pušta tek tako. Barem sam ja ona stara romantična škola u kojoj nije morao ništa posebno napraviti. Bilo mi je dovoljno da pored sebe osjetim otkucaje njegova srca i čvrsto me zagrli. Nije me trebao voditi u Pariz, na koncerte i u ekskluzivna kina. Moja je mirna luka bila gdje god bismo bili zajedno. Želio je dignuti sidro kad je najviše trebalo biti pričvršćeno. Mjeseci su prolazili kao tiha rijeka koju ništa nije moglo omesti da bude ono što jest, a mene su

zaboljeli kod svake pomisli da više ne postojimo. U našim običnim životima ostali su još samo crveni kartoni i suspenzije koje nitko neće odraditi. Ostat će uspomena na jednu nogometnu propalu ljubav, a naš će me stadion uvijek na nju podsjećati.

Toliko željeni prosinac. Onaj kojem se svi vesele s toplinom oko srca zbog nadolazećih blagdana, a ja sam u pahuljama snijega ledila svoje emocije. Kao i svake večeri, otišla sam na stadion. Trčala sam usprkos nevjerojatnoj hladnoći koja je pokočila gotovo svaki djelić mog tijela. Svakim metrom ispućala bih svu gorčinu koja se tjednima taložila u spremnicima mojih osjećaja. Nemoćno sam sjela nasred travnjaka, spustila glavu i duboko izdahnula.

– Sutra se ženim – rekao je došavši kao grom iz vedra neba.

Dignula sam glavu i samo ga pogledala. Bez riječi. Bez prikazanih emocija. Kao da je vrijeme nestalo, a živi smo se predali. Oboje. Rijeka sjećanja plovila je mojim mislima, a on je i dalje posve shrvan gledao u mene.

– Nikad nisam zamišljao svoju svadbu na ovaj način, jer pored mene bi ti trebala stajati tog dana – dodao je.

– Želim da budeš sretan, ma koja god će pored svog imena nositi tvoje prezime. Moja će bol jednog dana proći, a ti ćeš se jednog jutra probuditi i shvatiti da pored tebe ne leži osoba koju zaista voliš – odgovorila sam, dignula se i izgubila se.

Mozaik moje životne priče više nije satkan od njegovih dodira, nježnosti, emocija, riječi i djela. Znam da će nas zapamtiti kao najbolju stvar koju je zeznuo u životu, ali više ne postoji sudac koji će svirati produžetke. Od žabe se nikad ne može napraviti princ, jer ljudi poput njega naviknu se na nezahtjevne i lake. Patim, jer dala sam previše sebe na mjestu gdje me nije uopće trebalo biti. Ostat će moje „najdraže nešto“ što zapravo nikad nisam imala. I često se sjetim Balaševićevog stiha „Gledali smo se kada nas nisu gledali i to je to.“. Postoji velika razlika. On će svake večeri požaliti, a ja prežaliti.

Pohvala Andrej Balija

Čarobni pauk i mreža emocija

Jednom davno, postojao je golemi čarobni pauk. Čarobni pauk išao bi gradom i potajno pleo mreže. No, nisu to bile bilo kakve mreže. Te su mreže, naime, skupljale negativne emocije. Svi nekada imaju loš dan i zbog toga je čarobni pauk i pleo mreže, kako bi uklonio negativne emocije. Čim bi se ljute i agresivne negativne emocije zapele u mrežu, čarobni pauk bi ih slistio za desert i izbacio kroz svoju čarobnu kožu, visoko, visoko u zrak. Čarobni pauk je imao najmekše krzno na svijetu, najbistrije oči, najmekša paučja usta, a sve na njemu bilo je ljubičasto.

Sve je bilo mirno dok jednom u grad nije došao dječak po imenu Bob. Dječak je imao toliko negativne energije u sebi da je čak ni paukove mreže nisu mogle uhvatiti. Pauk je zbog toga bio tužan i nije znao što učiniti. Krenuo je ulicom. Hodajući tako sreo je baku Mudrozborku. Čim je ugledao baku Mudrozborku, pauk joj je odmah prišao i pitao je za savjet. Baka Mudrozborka, proglašena najmudrijom bakom u gradu, nije mu znala pomoći. No, znala je tko može pa reče pauku:

– Odvezi me, pauče, na svojim leđima do stabla inspiracije. – Odnese tako pauk baku do stabla inspiracije. Baka zatim reče:

– Lupi, pauče, svojom velikom nogom o tlo! – Pauk posluša baku i tako učini. Lupi nogom o pod, a iz stabla poteku slapovi vode i naprave malo jezero oko korijena stabla. Iz jezera iskoči zlatna ribica i pade baki u ruke. Ribica zatim prozbori:

– Zdravo, bako! Dugo te ne vidjeh. Izreci svoju želju preda mnom i protrljaj me. Ja ću tvoju želju ispuniti, a zatim nestati.

Baka reče:

– Ribice zlatna, podari pauku moć za bacanje najčvršćih mreža na svijetu.

Baka sklopi dlanove i protrlja ribicu koja se pretvori u svjetlucavu zlatnu prašinu te izleti iz bakinih ruku i obasja paukovo krzno. Sada je pauk mogao skinuti negativnu energiju s dječaka Boba.

Pauk je napravio najčvršću i najveću mrežu na svijetu u koju se Bob zapleo. Pauk je počeo skidati negativnu energiju s njega. Kada je s Boba skinuta negativna energija, postao je paukov najbolji prijatelj.

Zato, dragi moji čitatelji, nikada ne dopustite da vas negativne emocije nadvladaju jer možda vam ni čarobni pauk neće moći pomoći.

NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU ZA MLADE

KNJIŽNICA ZA MLADE
Ivana Banjavčića 8
Karlovac

Priče za natječaj šalju se isključivo
u elektroničkom obliku na e-poštu:
kzmkarlovac@gmail.com,
a predmet je potrebno nasloviti
„Tipka“.

Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media
Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija

Natječaj je otvoren
od 6. rujna do 11. listopada
2024. u 23:59.

1. mjesto

Nika Gojanović

Šljokica

Jučer mi je na trčanju ispao mozak.

Bušilica preciznih pitanja probila mi je lubanju dovoljno da se raspukne kao Kinder jaje među nestrpljivim dječjim dlanovima. Mozak je spremno iskoristio priliku za bijeg iz zatvora, skočio pobjedničkim olimpijskim skokom s odskočne daske moje rascvjetane glave i produžio sretnim kraulom u lokvi pokraj nas. Moje tenisice su uspuhano šljapkale za njim, moleći me da se ostavimo trčanja i jednim skokom u lokvu smočimo se do umjetne kože.

– Dušo, slušaš li ti mene? – pitala me mama zabrinutim trepavicama.

Prije teći sam pogledala Mozak. Nekorektno me ostavio samu kao odgovor na njezina pitanja. No, njega živo zaboli vijuga za mene i trepavice moje mame utegnute u najnoviju XXXL maskaru (ne pobrkati s XXL). Samo je opušteno okrenuo kraul u leđno lakoćom tatinog zgloba kada ljeti sprema ribu na gradelama.

– Slušam, mama, slušam – odgovorila sam uz glasno cviljenje tenisica kao potvrdu. Bar me one nisu izdale.

Od Mozga i dalje nije bilo ni mrvice, kamoli kruha.

– Ne znam što bih ti rekla, imam neke ideje, nemam još konkretan plan, ali radim na tome – al' sam ga plela.

Moj odgovor se očito nije svidio XXXL trepavicama jer su pojačale brzinu treptanja oko stisnutih očiju bar za pedeset posto. Bilo bi bolje da su one trčale umjesto nas. Njihovim tempom bi stigle do kraja puta za par minuta, pozdravile se, ja bih produžila u svoj stan, a ovaj razgovor bi ostao nedovršen, sam na stazi. Umjesto toga pretvorio se u još mojih pokušaja da ispletem nešto što mama nije mogla otplesti. Ruku na srce, nisam mogla ni ja.

Sada sjedim u stanu i premotavam naš razgovor kao staru kazetu dok se ne raspadne u neprepoznatljive, raskomadane riječi. Nastojim ih razumjeti, ali ih nesvjesno slažem u fanzin onoga što mislim da trebaju značiti. Sjećam se kako je mama riječima pustila tu temu, ali šutnjom nije. Njezina dubina otpratila me sve do stana i pobrinula se da ne odem praznih ruku, već ponesem pitanje koncepcije sa sobom. Pardon, Koncepcije s K.

Ne znam koji se točno dan ona dijelila na faksu, ali meni nitko nije javio. Kući sam donijela diplomu, ali bez Koncepcije. Izgleda da je ona bila njezin ključni dio.

Nisu XXXL trepavice ništa krivo rekle. Primjećujem da su drugi Koncepciju podigli iz referade na vrijeme i sada rade na karijerama, odnosima, prvom djetetu. Ja si, evo, radim još jedan čaj i gledam ozbiljno u njega dok kesica otpušta Opuštajući miks. Možda je on moja Koncepcija, pa ako ga polako popijem i proširi mi se po plućima, dobijem i upute za korištenje odraslog života.

Mirno širenje moje tekuće potencijalne Koncepcije naglo prekine gospodin Ilić grmeći kako nije život jedna žena. To je znak da u Crkvi susjeda u stanu iznad počinje oplakivanje Mine. Eksploziju vokalnih ukrasa gospodina Ilića detonira svaki dan točno u šest.

Mina nije mrtva, da se razumijemo, ali on za nju jest. To mu ponavlja svaki dan preko razglasa nakon što mu obeća da mu se više nikad neće javiti na poziv, najkasnije do pet i pedeset pet, tako da ima vremena pripremiti playlistu i suzne kanale za misu oplakivanja u šest.

Ovo mi je alarm da se krenem spremati za Lucijinu novu fiks ideju. Uхватила me nedavno u ovoj fazi traganja za Koncepcijom (– Kako si, što ima? – Nikako, apsolutno ništa) i navukla da odem s njom u neki holistički studio na probni sat. Cijela ta budi zen priča meni ne drži pretjerano vodu, ali Lucija ne da drži glavu iznad vode, nego kraljevski plovi svojim dvadesetima. Teško je bilo ne pomisliti da bi bilo ljepše ploviti s njom umjesto joj mahati s moga brodogradilišta u raspadu. Tako je odluka donesena u trenutku slabosti dovela do toga da danas idem zaroniti u njeno mindfulness more u kojem ću se, imam predosjećaj, vrlo brzo ugušiti.

Pitam se izlaze li kapetani svejedno na otvoreno more kad im takav osjećaj gnječi pluća. Na radnom stolu mi stoji samo vizitka s adresom studija. Bacam je u torbicu da je ne gledam i odlazim na autobusnu stanicu. Studio je u bezimenoj uličici koja je kao korov izrasla iz one s

vizitke, pokraj kockarnice, pa onda vanjskim skalama do zadnjeg kata (koji izgleda napušteno), vani na terasi.

Vidite kako sam ja to lijepo i jasno objasnila? E, pa meni nitko nije.

Da, naravno da sam se izgubila, i da, naravno da sam zakasnila.

Djevojka s naslovnice na recepciji ljubazno se pravi da nisam i vodi me do sale. Dok hodam pokraj nje pitam se je li joj ovo posao sa strane uz modeling ili ću o njoj čitati na nekom portalu za par godina, kako su je slučajno otkrili u – gdje su ono otkrili Caru Delevigne? Na pumpi? U fast food restoranu? Uz tijelo elegantne žirafe i lice kao s uljanog platna mislim da osim te dvije treća opcija ne postoji.

– Vašu sesiju vodi Inndonessija, razina je pet – prokliže baršunastim glasom po mirisnom hodniku.

– Oprostite, ja nisam znala, ja sam apsolutni početnik.

– Ne brinite, pet je razina opuštanja – kimne naslikanom glavom. – Maksimalna razina prepuštanja procesu.

Borim se sama sa sobom da ne kažem ovom modelu – recepcionerki da ipak nažalost ne mogu ostati jer me hvata panika od toga koji je vrag „prepuštanje procesu“, a pogotovo od broja pet uz njega. No, kad sam se već dovukla Bogu iza nogu, neka mi on izvoli pomoći sa čim god me unutra čeka.

– Inndonessija je razvila proces ove sesije na Baliju, tamo su se upoznali njezini roditelji. Tako je i dobila ime. Prelijepo je, zar ne? – uzdahne Djevojka s naslovnice.

Gledam pločicu pred studijem i borim se s porivom da pitam jesu li također na Baliju ili u nekoj drugoj egzotičnoj destinaciji dobili i sva ta pusta slova.

Inndonessiju je lako uočiti.

Također je s naslovnice, ali nekog holističkog časopisa o jogi ili zdravoj ishrani, mirna pogleda, nasmiješena, blistave kose i kože vjerojatno pune vitamina, prekrivena sitnim perlicama. Možeš je voljeti ili ne voljeti, ali jebiga, u jedno nema sumnje – Inndonessija je itekako žena s Konceptijom.

– Evo, sjednite na ovu prostirku. Kada završite i uzmete si trenutak za sebe, da se prizemljite, dođite do recepcije pa ćemo riješiti plaćanje. Primamo gotovinu i sve kartice – nasmiješi mi se još jednom Djevojka s naslovnice nestvarnim očima i odleluja natrag svom stolu.

U žurbi sam se zaboravila javiti Luciji i provjeriti kada dolazi. Kriomice provjeravam poruke i vidim da je „morala“ otkazati jer je zaboravila da ima već zakazano romantično pravljenje svijeća s dečkom i možemo li odgoditi.

Na brzinu uguglam studio i cijenu Inndonessijine sesije. 75 eura.

Sveznajući Google ne zna da sam trebala biti Lucijin +1 kao članice. Za 0 eura.

Umjesto toga, sjedim sama, kao +0, a romantične svijeće Lucije i njenog dečka tope mi ono malo novca što mi je ostalo na računu.

Možda još stignem otići?

– Pozdrav svima, pa počnimo. Hvala vam svima od srca što ste se otvorili ovom iskustvu. Danas ću vas provesti kroz meditaciju mira – krenula je Inndonessija mekim glasom. Nastavila je s istom umirujućom melodijom, ali nju je ugušio napon moga Mozga kojem je kraul dosadio, pa su sad njegove misli skakale u agresivnom rasplesanom obliku broja 75.

Taj mi je novac trebao.

Budžet za ovaj mjesec sam planirala rastegnuti.

Možda mogu posuditi od mame.

Ne, ne od mame.

Znam da bi mi dala, ali sramota me.

Što da kažem?

– Bok mama, mi možeš molim te (opet) posuditi nešto novca? Iskrsnuo mi je neočekivani trošak.

– Koji?

– Pa vidiš, tvoje dijete koje si toliko dugo odgajala i školovala zaključilo je da mu ne treba ovaj mjesec struja ako ga iznutra grije meditacija mira.

Ne, nema šanse.

Ja bih trebala posuđivati njoj.

Uvijek sam mislila da ću u ovim godinama kupovati njoj i tati korisne, malo skuplje aparate.

Znaš, one koji ti nisu baš nužni, ali tiho zuje i bruje u svojoj snazi. *Stainless steel*.

Uplatiti im odmor negdje gdje je sunčano, lijepo i bezbrižno.

Ja u njihovim životima isključivo sunčana, lijepa, bezbrižna misao.

Požele li ikad da su dobili drugačije dijete?

Neko koje zna što sa skoro trideset godina radi sa svojim životom?

Koji je vrag sa mnom?

Brojka 75 bila je nož koji je izrezao iz torte posred mojih pluća jedan njen komad, iščupao ga, dao mi vilicu i tjerao me da ga pojedem, a ja sam bila sita do zuba. Kao svako dijete kojeg se hrani na silu, počela sam plakati.

– Da, divno, sve pustite van, suze, smijeh, što god vam dođe, nemojte se sramiti, prepustite se procesu – zacvrkuće Inndonessija.

Ne da se nisam uspjela prepustiti procesu, nego sam prala pod na vrhu kuće u pripizdini sa 75 eura i Konceptijom na računu. Bolje bi bilo da sam ušla u kockarnicu pokraj umjesto da se ovdje sramotim. Od toga bih se bar bolje osjećala.

(Valjda? Ne znam, nisam nikad kockala.)

Nakon točno 60 minuta (još jedan znak Inndonessijine besprijekorne Konceptije) ne dižem zamazan pogled (moram i ja nabaviti skupu XXXL maskaru), brzo kupim svoju pognutu glavu i pogrbljena ramena i žurim prema vratima kao izlazu u slučaju nužde.

Put mi prepriječi disko kugla od dlana s maramicom s ponekom šljokicom. Preda mnom stoji žena po kojoj se razlila duga. Izgleda poput rajske ptice koja je slučajno uletjela kroz otvoren prozor bež, mirišljavog studija.

– Hajdemo mi zapaliti jednu – kaže i pridrži mi vrata.

Kimnem. Ne da mi se objašnjavati da ne pušim, a i potajno se nadam, ako mi doda cigaretu, da će neka šljokica ostati i na meni.

– Nemojte se čuditi što ovako izgledam, došla sam s posla – uhvati me kako buljim. – Jeste li prvi put ovdje?

– Da, jesam – odvratim, glasom još promuklim od plakanja.

– Ana Eva Amelie, ova mlada dama je moj plus jedan – dobaci rajska ptica uz blistav osmijeh Djevojci s naslovnice na recepciji. Ona ga vraća brže od vrhunske tenisačice i zasvira akrilnim noktima po tipkovnici.

U idućem trenutku smo na svježem zraku. Rajska ptica pripali. – Ne treba u ničemu pretjerivati, sad je um čist, ne mora odmah biti i tijelo.

– A čime se bavite? – nisam mogla izdržati a da ne pitam.

– Scenografkinja sam u kazalištu. A vi?

– Ja? Ja sam ništa. Mislim, ništa ne radim. Ništa trenutno – kažem ispuhujući mikroskopski oblak preda se. Nikad nisam znala uvlačiti.

Rajska ptica se u sekundi uozbilji. – Dakle, vi ste u usponu – otrese pepeo i moje riječi.

Blijedo je pogledam.

– Svi mi radimo nešto, samo se nekima stvari poslože prije, a onima u usponu će kasnije. Dokle god se krećete, nema razloga za brigu – nasmiješi mi se, ugasi cigaretu i stisne dlan.

Rajska ptica odleprša skalama u Uber, ali prije nego što je otišla ni ne znajući mi je ostvarila želju.

Na dlanu mi je ostala šljokica.

2. mjesto Allegra Žgela

Kanarinac

Mali žuti kanarinac živi u Ulici slobode, u malom stanu s dva stanara.

Ne živi tamo dugo. Ili možda živi. Ustvari se ne sjeća. Ne sjeća se puno toga iz djetinjstva. Tek pokojeg nasumičnog događaja. Ponekog maminog nježnog pogleda, tatinoga dugačkog perja, slamnatoga gnijezda. Uvijek žutoga svjetla i stotina drugih kanarinaca. Svega se sjeća pomalo, svega nedovoljno. Sve je samo na tragu pravog sjećanja. Sve je previše daleko, mutno, crno. Malo se toga sjeća. Ni ne zna koliko je vremena prošlo. Ne zna koje je vrijeme sada. Ima problema sa sjećanjem. Često se pita koji je dan, koliko je sati. Nije siguran. Ne zna.

Mali kanarinac se ne sjeća mnogo toga, stvarno ne. No, sjeća se ponešto. I sjeća se kako je život izgledao kada je tek došao ovdje. Sjeća se nagla bljeska svjetlosti i dvaju naguranih lica van krletke, odraz znatiželje. Uzbudeno su ga promatrala. Ono veće, s dugom kosom, gurnulo je prste između rešetaka i krenulo prema njemu. Uplašen, odmaknuo se, ali prsti su nastavili. Ne znajući kako se obraniti, prestrašen, ugrizao je. Lice je vrisnulo i ubrzo je nastala strka. Lice se strahovito zacrvenilo i agresivno počelo vikati na njega, pritom udarajući po rešetkama. Kanarinac se iz straha sasvim sklopčao, ne shvaćajući što je učinio krivo. Ta samo nije htio da ga se dira, nije mu to bilo ugodno. Mali kanarinac je drhtao, sklopčan, stisnut, nakostriješena perja, no crveno lice nije bilo briga. Vrištanje se nastavilo dok se drugo lice nije umiješalo i odvuklo prvo. Užasnut, grozničavo je drhtao. Nije razumio gdje je pogriješio. Bio je uplašen, nervozan, izgubljen. Stoga učini ono jedino što zna – zapjeva. Zapjevao je pjesmu koju ga je naučila mama. Uspavanku. Zapjevao je pjesmu koja je bila jedino, kristalno jasno, stvarno sjećanje koje ima. Jedino na ovome svijetu za što je siguran da je stvarno. Stoga zapjeva. Glasno. Jasno. Kao da nešto traži. Jer i traži. Traži sebe. Sam je. Tako je sam, tako uplašen. Ne zna gdje je, što se događa. Traži put, izlaz.

No, ubrzo dolazi glasan udarac. Šipka pod nogama zadrhti, a on krikne. Još jedan udarac. Sve se trese, odzvanja tim užasnim, metalnim zvukom. –Začepi! – Kanarinac je tako uplašen. Hladno mu je. Ponovno zapjeva jer je to jedino što zna. I ponovno sve zadrhti, ponovno metal odzvoni. Čvrsto stisne oči kao da će to otjerati sve loše oko njega. Kao da će to zaustaviti glasne psovke s druge strane, kao da će to zaustaviti podrhtavanje. Kada bi barem znao što čini krivo. U čemu griješi? Zašto ga se ovako kažnjava? Samo je zapjevao. Zar je to pogrešno? Je li to doista krivo? Treba li ga se ovako kažnjavati zbog toga? Zar je to tako loše?

Preko rešetki biva bačena stara krpa i kanarinčev svijet najednom postane prazna, sveobuhvatna tama. Nadalje, većinu vremena svijet je bio mrkli mrak. Isprva se bojao, no s vremenom ga je prigrlio i bio sretan svaki put kada bi se suočavao s njim, a ne sa svjetlošću. Jer je svjetlost donosila lica, a to je uvijek boljelo. One sekunde kada bi ugledao lice duge kose, automatski bi se ukočio, umirio i sklupčao, pripremajući se za neizbježno. Ponekad bi to lice počelo iznenada vikati na njega, ako bi ga slučajno zamijetilo. Često bi ga u tim prigodama uspoređivalo s drugim kanarincima. – Zašto nisi kao ovaj? Zašto ti ovako ne pričaš? Pričaj! Kako ona može, a ti ne možeš? Što nije u redu s tobom?! – Često je i tražilo od njega da napravi nešto pa se strahovito deralo kada ne bi. Često mu se uskraćivala hrana ako bi ga naljutio. Nekada bi dlakavo lice pokušalo obraniti kanarinca, no to bi uvijek završilo glasnom, preglasnom svađom između lica i u konačnici bi dlakavo lice napustilo stan.

Mali kanarinac je bio tako umoran. Bio je tako iscrpljen. Od stalne buke, stalnog deranja. Čak i kada se nije deralo na njega, netko se stalno svađao. Bilo mu je dosta svađe. Bilo mu je dosta stalno biti u strahu, u pripravnosti. Predviđati kakve je volje lice tog dana, hoće li ga ostaviti na miru ili će opet biti kažnjavao. Bio je iscrpljen od stalne negative, stalnog pritiska. Samo je htio da ga se ostavi na miru. Samo je htio jedan dan provesti bez straha, bez grča. Bez razmišljanja, bez potrebe da stalno bude u tuđoj glavi kako ne bi učinio nešto pogrešno.

– Misliš da bi ti drugdje bilo bolje? Nisi ni svjesna koliko sreće imaš sreće što si tu. Misliš da bi te drugi trpjeli? Da bi ti dali koliko ti mi dajemo? Nezahvalno derište. Odvratna si, gadiš mi se. Da te bar nikada nisam kupila! Znaš što ti želim? Želim da jednog dana i ti dobiješ ovako nezahvalnu i pokvarenu kćer, pa da vidiš kako je to. Želim ti da jednog dana i ti ovako patiš. E to ti želim. Baš tako. Jer ne zaslužuješ bolje! Što se mene tiče, možeš slobodno otići. Nađi si drugu mamu. Kada su svi tako bolji od nas, odi onda. Misliš da ćeš nekome faliti? Nećeš. Ako išta, bit će nam bolje. Konačno ćemo se riješiti tereta.

Mali kanarinac je uvijek uplašen. Boji se buke, potresa. Boji se crvena, velika lica, urezanog u njegovo sjećanje. Boji se prstiju. Mali kanarinac se stalno pita gdje je pogriješio. Zašto je ovako kažnjavao? Što je učinio? Često se pita koji je danas dan. Koje je doba dana? Koliko je već prošlo? Hoće li ikada moći otpjevati pjesmu za kojom uvijek žudi? Hoće li ikada postojati prilika u kojoj neće osjećati potrebu da pjeva pjesmu?

Mali kanarinac živi u Ulici slobode u premalom stanu. Ponekad noću, kada ne može zaspati, dopusti si zamišljati. Dopusti si zamišljati kako bi to bilo poletjeti. Kako bi to bilo kada ne bi bio sputavan oštrim, čeličnim rešetkama. Kako bi to bilo kada bi najednom nestale? Bi li to fizički osjetio? Kao neko olakšanje? Da je konačno slobodan? Ili možda uopće ne bi primijetio da ih više nema? Nakon toliko godina unutar njih, možda od navike ne bi ni shvatio. Kako bi to bilo odjednom poletjeti? Raširiti bolna, zakrčljala krila i vinuti se u zrak? Njegova jadna, od tromosti oslabljena krila? Bi li ih uopće mogao raširiti? Koristiti ih? Je li možda izgubio tu sposobnost? Je li zauvijek osuđen na četiri zida rešetaka? Hoće li ikada pobjeći? Odletjeti? Želi li to? Može li to? Može li napustiti ovo? Može li?

Mali kanarinac je odavno je prestao pokušavati. Isprva se silno trudio. Zazivao je pomoć. Glasno je vikao, iz sveg glasa. Mahao je krilima, letio. No, svaki put bi naišao na rešetke i ozlijedio se. Počeo je skakati uokolo. Tražio je u svakom kutku rupu u rešetkama, izlaz. Glasno je vikao, možda ga ne čuju. No, uvijek bi se pred njim našlo ogromno, crveno lice koje bi snažno udarilo po rešetkama, urlalo, dok u konačnici ne bi prestao. Svaki dan. Mali kanarinac bi zazivao roditelje, tužno plačući, nakon čega bi uslijedilo glasno vikanje, snažni potresi pa čak i čvrsto hvatanje u snažnu, kipuće vruću šaku, čiji bi dodir osjećao satima poslije. Mogao je samo slabašno vrištati i plakati, plakati, plakati. No s vremenom je postao preumoran. Grlo ga je boljelo. Krila su ga boljela. Nije mogao letjeti. Nije imao snage niti skakati. Bojao se pjevati. S vremenom je prestao zvati. S vremenom je shvatio da nitko neće doći. Prestao je pokušavati. Tek si je povremeno dopustio zamišljati kako bi to bilo poletjeti, osloboditi se. Kako bi mu vjetar strujao tijelom, nosio ga nebom. Kako bi se plavetnilo prostiralo svugdje oko njega, koliko bi mu silno godio svježi zrak. Ispružena krila. On u svojoj punoj veličini, potpuno ispružen, potpuno slobodan. Ispružio bi svako pero na tijelu, želeći svijetu reći da je tu. Da postoji. Da je preživio. Da je sada slobodan. Da se sada može raširiti cijelim tijelom. Da sada napokon ne zauzima previše mjesta. Da sada nije teret ili dodatna briga pa se ne mora

sklupčati, grbiti i skrivati. Da ne mora biti mali, manji nego što već je. Da sada za njega ima mjesta na ovom svijetu. Da on diše. Da mu je to dozvoljeno. Da to smije, da to može.

Mali kanarinac živi u Ulici slobode i zadnje što on jest je slobodan. Nikada više ne zamišlja kako bi to bilo letjeti. Previše boli. Ne zna koji je dan. Svaki je isti. U boli je. Bole ga krila, noge, grlo. No, najviše ga bole prsa. Iznutra, s lijeve strane, slabašni mali organ. Boli ga više od slomljenih krila, više od umornih nožica. Boli posebno vrstom boli koja nikada ne prestaje. Kanarinac više nije uplašen. Nema toga što već nije vidio, doživio. Sada je samo izmoren. Sada samo želi da bol prestane. Želi da više nije ovdje, želi odletjeti. Ali, sada zna bolje. Sada zna da to nije moguće. Da se to nikada neće dogoditi. Da sada, i kada bi mogao, ne bi otišao. Jer sada zna da je slomljen, strgan preko mogućnosti popravka. I da bi samo prenio svu svoju bol, negativno iskustvo, sve svoje negativne, ružne osjećaje na druge. Samo bi povrijedio druge, onako kako je on bio povrijeđen. Mali kanarinac sada shvaća ono što su mu je govoreno godinama. Beskoristan je. Samo povrjeđuje ljude, ne može ništa napraviti kako treba. Nitko ga ne voli. Ne zasluhuje biti voljen. Više ne želi letjeti. Sada samo želi utonuti u vječni san. Nikada se više probuditi.

Mali kanarinac živio je u Ulici slobode i sanjao je o slobodi.

Mali kanarinac nije zapravo kanarinac.

3. mjesto

Estella Veronica Grubac

Posljednje ljeto prije života

Dani su ljeti uglavnom bili nesnosni. Ležali smo polugoli, svatko u svojem domu, na pločicama i parketima u kući ili vani na travi negdje u hladu i slušali glazbu, neki vježbali, onako usput, dok se valjaš po mlakim pločicama napraviš trbušnjak il' dva, možda kojih pet do deset čučnjeva, to smo tada nazivali vježbanjem. Za ljepšu figuru kasnije kada bi se išlo na more, kako bismo ljepše izgledali u kupaćima. Sve je ljeti uvijek bila samo priprema za more – tako je barem svatko govorio, svatko je želio ići na more, cijelo se ljeto o tome sanjalo, svatko je stalno o tome pričao, većina je išla u Dalmaciju, ja sam uvijek išla u Istru, neki sretnici odlazili su malo dalje u Crnu Goru, Makedoniju ili Grčku. Ali kasnije smo svi mogli priznati, bez obzira na to koliko dana proveli na moru, da nam je vrijeme provedeno u selu, ma koliko nesnosno ono bilo meteorološki, svima bilo najdraže.

Predvečer bi se uglavnom obavljali neki poslovi, pomagalo bi se mami u vrtu, čupao bi se korov, zalijevale bi se kupine barem do devet sati uvečer, a onda, kasnije, noću – tada bi se živjelo. Tada su se djeca rađala iz hladnih pločica kupaonica i mlakih parketa svojih spavaćih sobica, nicali smo niotkuda, samo smo se stvarali po ulicama, poput gljiva, s loptama u rukama, na biciklima, polugoli. Bilo je za umrijeti od žege i sparine. I nisi mogao nigdje otići, a da opet ne sretneš nekog poznatog, i nisi mogao disati bez da udišeš zrak koji je već udisao netko drugi. U selu svaki ti je čovjek višak, sve je tako tijesno, malo je mjesta ondje za tolika djetinjstva i mladosti koje su se postupno rađale svakoga ljeta.

I znalo se da kada Martin nazove i pita: – Kaj se danas dela? – da smo u biti svi bili pozvani u kuću njegove bake. I nije tu bilo dogovaranja i pregovaranja oko vremena dolaska, svatko bi

došao kad je mogao i kad mu se dalo. Često je to znalo značiti da će večer početi tek u jedanaest sati, iako je mrak padao već u devet. Bile su to noći koje u svojoj suštini nisu imale kraja. Razvlačile su se kroz nekoliko dana, u društvu nisi osjetio vrijeme, nije bilo minuta ni sati ni dana, često nismo znali ni koji je datum. Ljeto nije imalo ni početak ni kraj, nije bilo granica tim noćima, slavljenja, druženjima. Mjesec je sjao po nama i danju, jer kućama smo odlazili samo da se naspavamo, samo smo pauzirali besmrtnost kao što se pauzira igrice kada te mama zove da nešto pospremiš ili kada ti se počne pišati. Odlazili smo kućama kako bismo se popišali, a zatim nastavili igricu.

Martinova je baka imala dvije kuće, jednu lijepu, modernu, u kojoj je živjela, i jednu staru, ciglenu, bez fasade i s krovom koji pušta, koju je koristila kao ostavu. Jednog je dana Martin odlučio pozvati prijatelje u tu ostavu i odonda je to postala naša kuća, naše mjesto sastajanja. To je za nas tada bilo postignuće, cijela jedna kuća samo za nas, bez odraslih, bez špotancije, samo četvero adolescenata uguranih između četiri zida stare ciglene kućice – od gustoće naših snova ponekad nije bilo zraka. Često smo otvarali prozore.

Kuća je bila poprilično mala, a Martinova ju je baka uglavnom koristila kao špajzu: često smo u inače praznom frižideru pronalazili kutije od 30 jaja, ili 5 litara vina, ili gajbu piva, ili kore za kolače, a na stolu u kuhinji često se sušilo neko ljekovito bilje. Pokućstvo je bilo prastaro, smeđe i drveno, bezukusno uređeno staklenim kičom, porculanskim patkicama i sronicama s trepavicama i ružičastim usnama. Jednom sam zbrajala porculanske patke u kući, čini mi se da ih je bilo više od 20, a pepeljara je bilo točno 27. Važno je napomenuti da su sve pepeljare bile suveniri s izleta, u obliku golih teta ili delfina ili nekakvih apstraktnih staklenih cvjetova. Mislim da smo svojim boravkom ondje razbili minimalno pet pepeljara, što je otprilike moderniziralo asortiman pepeljara jer je svatko tko je razbio jednu morao donijeti drugu – najčešće neku dosadnu, novokupljenu, metalnu, modernu. Heklani su tabletići visjeli s polica, sa stola, s televizora, s komoda, bili su dekorativno postavljeni ispod porculanskih figurica golih crnkinja. Na svakom se koraku moglo pronaći nekoliko gramofona (od kojih većina nije radila), hrpe kazeta poslaganih u tornjeve (bez kazetofona), ploče koje nitko nije slušao, pokvareni telefoni, požutjele knjige, neobični suveniri i magneti s uspomnama na izlete koje nikome od nas nisu pripadale. Bili su tu i prašnjavi tepisi i tepisoni puni grinja, staromodne šalice za tursku kavu

nakinđurene zlatnim ornamentima (u vitrini, naravno), pocrnjele tapete, starinska kada s pohabanim emajlom i debelim slojem kamenca, a sve je to kontradiktorno bilo uokvireno tinejdžerima koji su ondje slušali glazbu na CD-playeru i Spotifyju i pričali o svojoj mladosti u jednom vremenu koje nije imalo veze s kućom u kojoj se rađala.

Provodili smo, dakle, ljeto ondje. Uglavnom smo tračali, slušali glazbu, dijelili snove jedni s drugima. Zajedno smo se bojali odrastanja, vremena, fakulteta koji je stajao pred nama, života koji nas je tek čekao, kiselo nam se smiješio izdaleka. Te smo strahove svako ljeto privremeno izolirali, zabranili smo im ulazak u ciglenu kuću, postavili veliki crveni znak na vrata, vrijeme je tada znalo da mu ondje nije mjesto. Poput dobro odgojenog psa čekalo je pred vratima, zavezano za stup. U kasnim smo ga noćima čuli kako zavija.

Bili smo pijani gotovo svaku noć, a pili smo što god smo mogli pronaći: uglavnom smo roditeljima, bakama i djedovima krali domaće vino, domaće rakije i likere, višnjevce, medice, kruškovce, lozovače. Pili smo jeftino pivo (one odvratne dvolitarske boce), vodku ili bijeli rum sa Spriteom – što god smo uspjeli kupiti džeparcem. Gotovo svaku smo večer plesali, pjevali, vrištali toliko da nas je Martinova baka u dva ujutro znala dolaziti stišavati ne bi li joj susjedi slučajno pozvali policiju. Znali smo usred zabave ogladnjeti pa smo se u smjenama dogovarali tko će koji dan što donijeti za jesti: dijeta nam se uglavnom sastojala od instant nudli, čipsa, domaćih krafni Martinove bake i napolitanki. Jednom smo prilikom, u jednom takvom naletu gladi u tri ujutro, došli na genijalnu ideju da bismo mogli pričekati da se otvori obližnja pekara i pojesti „nešto konkretno“. I tako smo cijelu noć čekali, drijemajući na kauču, ležeći jedan na drugome, isprepleteni i slinavi dok je glazba, koju smo od umora zaboravili ugasi, i dalje svirala u pozadini. Deset minuta prije šest stajali smo poredani ispred pekare, poput pilića, i čekali svoje tople, svježe hrenovke u tijestu. Poludjeli smo kada smo shvatili da su nam prodali suha peciva od prijašnjeg dana.

Naravno, nismo baš stalno bili zatvoreni u toj kući, znali smo se družiti i vani, na zraku, ispred srednje škole na tribinama, na igralištima, na ribnjaku. Znali smo ponijeti zvučnik u gradski park, pojačati glazbu do kraja (uglavnom smo slušali Psihomodo Pop, Madonnu i Dinu Dvornika) i ondje također plesali, u vjetru, na zraku, pod zvijezdama – praveći se da smo sami na svijetu (u

tim smo trenutcima, iskreno u to vjerujem, zaista i bili) i onakvi smo pijani, sretni, euforični, samo ignorirali taj život koji je stajao pred nama. Ma, kao da smo mu se rugali, kada bolje razmislim o tome. Bio je to protest, to konstantno plesanje, u kući i vani i na ulici i u parku, protest protiv dosadnog života i stresa koji tek je stajao pred nama.

Ponekad smo pak odlazili u Bazu, poznati selski kafić. Ondje smo nerijetko upoznawali ljude, promatrali ljude, osuđivali ljude. Dolazili bi kasnije k nama u kuću, sjedili bi ondje s nama, družili se, razgovarali, dijelili svoje životne priče, pili naš alkohol, a mi bismo, promatrajući ih, kao odozgo, prosuđivali jesu li vrijedni našeg društva ili ne.

– Dođi sa mnom do kuhinje. Ne sviđa mi se baš ona Lea.

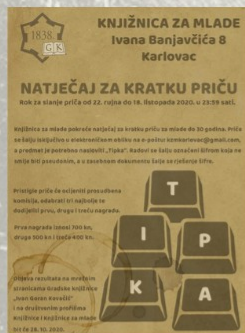
– Ni meni. A ko je taj Marin?

– Neam pojma. Mislim da ga je Tonka dovela, kaže da je iz Varaždina.

Nakon tih vrlo detaljnih i ozbiljnih okruglih stolova u Martinovoj kuhinji, te ljude najčešće više nikada ne bismo vidjeli.

Ove godine kao da se ljeto nad nama savilo. Ono visi nad našim glavama, promatra nas kako u tišini, ovoga puta bez glazbe, bez pjevanja, bez smijanja sjedimo u kući Martinove bake. Možda se izmorilo, tražeći naša tijela po selu u lipnju. Možda se osjećalo izdano, tražeći naše duše u lipnju, u mjesecu kada nije nas bilo, kada ostali smo u Zagrebu da položimo ispite, da položimo predmete, da položimo račune sa životom u koji tek smo zakoračili.

Ove godine ljeto je samo nakratko ušlo kroz prozore, zagrlilo nas, poljubilo u obraze, mahnulo nam, zaželjelo nam sreću – i otišlo, nekoj drugoj djeci, nekim drugim mladostima. Vrijeme je sada, umjesto ljeta, sjedilo s nama u sobi. Pišalo je po kauču, razbacivalo jastuke, trgalo ploče i kazete i zavjese. Nije više htjelo čekati pred vratima.

IMPRESUM

Nakladnik
GRADSKA KNJIŽNICA „IVAN GORAN KOVAČIĆ“ KARLOVAC
Karlovac, Ljudevita Šestića 1

Za nakladnika
Kristina Čunović

Glavni urednik
Marinko Polović

Grafički urednik
Marinko Polović

Lektura i korektura
Vedrana Kovač Vrana , Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

ISBN (online): 978-953-7852-41-2
Godina postavljanja publikacije na mrežu: 2025.